

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

YAŞLILARIN PARK KULLANIM TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ,
ANTALYA KENTİ ÖRNEĞİ

Gökçe ÖZKAN

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2020
ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

YAŞLILARIN PARK KULLANIM TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ,
ANTALYA KENTİ ÖRNEĞİ

Gökçe ÖZKAN

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2020
ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YAŞLILARIN PARK KULLANIM TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ,
ANTALYA KENTİ ÖRNEĞİ**

Gökçe ÖZKAN

PEYZAJ MİMARLIĞI
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 20/02/2020 tarihinde jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Tahsin YILMAZ (Danışman)

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi Işıl KAYMAZ

ÖZET

YAŞLILARIN PARK KULLANIM TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ, ANTALYA KENTİ ÖRNEĞİ

Gökçe ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Şubat 2020; 58 sayfa

Parklar toplumun her kesimine açık kamusal alanlardır. Buna ek olarak, parklar insanların eğlence ihtiyaçlarını karşılayan, çeşitli kullanımları karşılayan ve farklı kullanıcı gruplarına hitap eden peyzaj birimleri olarak tanımlanabilir. Parklar, kentsel yaşamdaki herkesin erişebildiği alanlardır. Dolayısıyla kentsel sağlığı “insanların yaşam standartlarının yükseltilmesi” ve “çevrenin kalitesi” açısından olumlu etkilemektedir. Parklar her yaş grubu için farklı fırsatlar içerir. Bu yaş gruplarından biri yaşlılardır.

Yaşlılık üzerine yapılan çalışmalar, Türkiye'nin dünyada en hızlı yaşlanan ülkelerden biri olduğunu göstermektedir. Bu yüzden yaşlılıkla ilgili yapılan çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Artış gösteren bu yaş grubunun ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek ve dışarıya en az bağımlı olacağı şekilde hayatını sürdürmelerine katkı sağlamak “ Yaşlı Dostu Kent” fikrinin temellerini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Antalya kentinde yer alan parkların tasarım özellikleri, yaşlı bireylerin kullanımına uygunlukları açısından incelenmiştir. Çalışma kapsamında yaşlı bireylerin park kullanım tercihleri, parklardan beklentileri, parkta karşılaşmış oldukları sorunlar, seçilecek örnek parklarda, parkları kullanan yaşlı bireylerle anket yardımı ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, çalışmanın sonuçları saha çalışmaları ile desteklenmiştir.

Çalışma sonucunda yaşlı bireylerin istek, ihtiyaç ve beklentilerinin diğer yaş gruplarına göre farklılaştığı ve park kullanım şekillerinin yaş, eğitim ve cinsiyet gibi faktörlere göre değiştiği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, uygulayıcıların, tasarımcıların ve karar vericilerin yaşlı bireylerin istek ve ihtiyaçlarını dikkate alan bir tasarım yaklaşımına sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Park, yaş(lı) dostu kentler, yaşlılık, Antalya

JÜRİ: Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi Işıl KAYMAZ

ABSTRACT

DETERMINATION OF PARK USE PREFERENCES OF THE ELDERLY, CASE OF ANTALYA CITY

Gökçe ÖZKAN

M Sc Thesis in Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

February 2020; 58 pages

Parks are public spaces open to all segments of society. In addition, parks can be defined as landscape units that meet the recreational needs of people, accommodate various uses and appeal to different user groups. Parks are areas that are accessible to everyone in urban life. Therefore, it positively affects the urban health in terms of "increasing the living standards of people" and "the quality of the environment". Parks contain different opportunities for each age group. One of these age groups is the elderly.

Studies on Aging shows that Turkey is one of the fastest aging countries in the world. Therefore, studies on old age have increased in recent years. Meeting the needs of this increasing age group, solving their problems and contributing to their survival in a way that will be the least dependent on the outside are the foundations of the idea of "Age-Friendly City".

In this study, the design features of the parks in Antalya are examined in terms of their suitability for the elderly. Within the scope of the study, the preferences of the elderly people on park use, their expectations, the problems they faced were tried to be revealed with the help of the questionnaire applied in the sample parks to be selected. In addition, the results of the study were supported by field studies.

As a result of the study, it was revealed that the wishes, needs, and expectations of the elderly individuals differed with respect to other age groups and the park use patterns varied according to factors such as age, education, and gender. However, it has been emphasized that practitioners, designers, and decision-makers should have a design approach that takes into account the wishes and needs of elderly individuals.

KEYWORDS: Park, age-friendly cities, old age, Antalya

COMMITTEE: Assoc. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Assit. Prof. Dr. Işıl KAYMAZ

ÖNSÖZ

Yaşlılık üzerine yapılan çalışmalar, Türkiye'nin dünyada en hızlı yaşlanan ülkelerden biri olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra gün geçtikçe bilim ve teknolojinin gelişmesine bağlı olarak doğumda beklenen ortalama yaşam süresinin de arttığı belirlenmiştir.

Toplum içindeki oranı artış gösteren ve yaşlı olarak tanımlanan bu yaş grubunun ihtiyaçlarının karşılanması, sorunlarının çözülmesi ve dışarıya en az bağımlı olacağı şekilde hayatlarını sürdürmelerine katkı sağlanması "yaşlı dostu kent" oluşumunun temellerini oluşturmaktadır.

Bu kapsamda bu tez çalışmasında, Antalya kentinde yaşayan yaşlı bireylerin park kullanım tercihleri, parklardan beklentileri, parklarda karşılaşmış oldukları sorunlar, seçilecek örnek parklarda, yaşlı bireylerle yapılan anketler yardımı ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların, başta kentte yaşayan yaşlı bireyler olmak üzere, ilgili kurum kuruluş ve tasarımcılara faydalı olmasını dilerim.

Bana bu konu hakkında çalışma imkanı veren, desteğini ve yardımlarını esirgemeyen değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Tahsin YILMAZ'a teşekkürü borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca tecrübeleri, bilgileri ve yardımlarını esirgemeyen tüm Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyelerine teşekkür ederim.

Hayatım boyunca yanımda olan, her konuda sonsuz destek sağlayan ve her zaman yanımda hissettiğim Ablam Ayça ÖZKAN TOPAL'a, aldığım kararlarda desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, fikirleriyle beni yönlendiren, karşılaştığım zorlukları sevgisi ve desteğiyle aşmamı sağlayan sevgili Kıvanç ASILKARAGÜLLE'ye sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
AKADEMİK BEYAN	i
KISALTMALAR	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iii
ÇİZELGELER DİZİNİ	iv
1. GİRİŞ	5
2. KAYNAK TARAMASI	8
2.1. Kuramsal Bilgiler	10
2.1.1. Yaşlı – yaşlılık	10
2.1.2. Dünyada ve Türkiye’de yaşlılık.....	11
2.1.3. Aktif yaşlanma	15
2.1.4. Yaş dostu kentler.....	17
2.1.5. Erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik	18
2.1.6. Kentsel yeşil alanlar	19
2.2. Sağlık Bahçeleri “Healing Garden”	19
3. MATERYAL VE METOT	22
3.1. Materyal.....	22
3.2. Metot	23
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	27
4.1. Park Kullanıcılarının Profili, Parkları Kullanım Şekli	27
4.1.1. Katılımcıların sosyo- ekonomik özellikleri	27
4.2.2. Katılımcıların parkları genel kullanım özellikleri.....	32
4.2.3. Katılımcıların parklarla ilgili tercihleri	35
4.3. Ki- Kare Bağımsızlık Testleri	36

4.3.1. Kullanıcıların konut durumu ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki.....	36
4.3.2. Kullanıcıların konut durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıkları arasındaki ilişki	37
4.3.3. Kullanıcıların konut durumu ile park kullanım sıklığı arasındaki ilişki	38
4.3.4. Kullanıcıların gelir durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıkları arasındaki ilişki	39
4.3.5. Kullanıcıların gelir durumu ile parkı kullanım sıklığı arasındaki ilişki.....	39
4.3.6. Kullanıcıların çalışma durumu ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki.....	40
4.3.7. Kullanıcıların çalışma durumu ile parkta yaklaşık olarak geçirdikleri süre arasındaki ilişki	41
4.3.8. Kullanıcıların yaşı ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki	42
5. SONUÇLAR	44
5.1. Gözleme Dayalı Sonuçlar.....	44
5.2. Anket Çalışmasına Dayalı Sonuçlar.....	46
6. KAYNAKLAR	48
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ Yaşlıların Park Kullanım Tercihlerinin Belirlenmesi, Antalya Kenti Örneği ” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

20/02/2020

Gökçe ÖZKAN

KISALTMALAR

Kısaltmalar

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

ASPM : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UN : United Nations / Birleşmiş Milletler

WHO : World Health Organization / Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Yaş gruplarının yıllara göre dağılımı ve yaşlı nüfus değişimi.....	11
Şekil 2.2. Dünyada 1950 - 2050 yılları arası çocuk ve yaşlıların nüfus içindeki oranlarının değişimi	12
Şekil 2.3. Geleceğe İlişkin Nüfus Tahminleri.....	12
Şekil 2.4. Dünya nüfus piramidi: 2000 ve 2050	13
Şekil 2.5. Yıllara Bağlı Toplam Doğurganlık Oranı ve Türkiye'nin Gelecekte Beklenen Nüfus Eğrisi	14
Şekil 2.6. Aktif yaşlanmanın belirletici faktörleri	17
Şekil 3.1. Türkiye Haritası – Akdeniz Bölgesi ve Antalya Kenti.....	22
Şekil 3.2. Araştırma akış şeması	26
Şekil 4.1. Ankete katılanların cinsiyet dağılımları.....	27
Şekil 4.2. Ankete katılanların medeni durumları	27
Şekil 4.3. Ankete katılanların yaş grubu.....	28
Şekil 4.4. Ankete katılanların eğitim durumları.....	28
Şekil 4.5. Ankete katılanların çalışma durumları.....	29
Şekil 4.6. Ankete katılanların çalışma yeri dağılımları.....	29
Şekil 4.7. Ankete katılanların gelir durumu.....	30
Şekil 4.8. Ankete katılanların ikamet ettikleri İlçeler	30
Şekil 4.9. Ankete katılanların ikamet ettikleri süre.....	31
Şekil 4.10. Ankete katılanların hane durumları	31
Şekil 4.11. Ankete katılanların kimle yaşadıklarının dağılımları	32
Şekil 4.12. Ankete katılanların parka gelme durumları	32
Şekil 4.13. Ankete katılanların parkta geçirmiş olduğu süreler.....	34
Şekil 4.14. Ankete katılanların parka kimle geldiklerinin dağılımı.....	35
Şekil 5.1. Parkların mevcut durumlarından örnekler	44
Şekil 5.2. Parklardaki döşeme malzemeleri ve rampa örnekleri.....	45

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2. 1. Yaş grubu ve cinsiyete göre tek kişilik hane halklarında yaşayan yaşlı (65+ yaş)	15
Çizelge 3. 1. Belediyelerin Park Sayıları ve Antalya merkez ilçelerdeki yaşlı nüfusu	24
Çizelge 3.2. Anketlerin Parklara Göre Dağılım Durumu	25
Çizelge 4.1. Katılımcıların parka geliş amacı	33
Çizelge 4.2. Katılımcıların gördüğü sorunlar	33
Çizelge 4.3. Katılımcıların değiştirmek istedikleri öğelerin dağılımı.....	35
Çizelge 4.4. Konut durumlarının karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları	36
Çizelge 4.5. Konut durumlarının parkı hangi zaman dilimine göre kullandıklarının dağılımları	37
Çizelge 4.6. Konut durumlarının park kullanım sıklığına göre dağılımları	38
Çizelge 4.7. Gelir durumunun parkı hangi zaman dilimine göre kullandıklarının dağılımı	39
Çizelge 4.8. Gelir durumunun park kullanım sıklığına göre dağılımları	40
Çizelge 4.9. Çalışma durumlarının karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları	40
Çizelge 4.10. Çalışma durumunun park kullanım süresine göre dağılımı.....	41
Çizelge 4.11. Yaşın karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları.....	42

1. GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde yaşlı nüfusunun giderek artması ve yaşlılık ile ilgili sorunlarının sıklaşması sonucu “yaşlı” ve “yaşlılık” kavramı pek çok alanda bilimsel bir ilgi haline gelmiştir. Yaşlılık toplumlar arası bir sorun, problem, hareketsiz ve sabit bir dönem gibi algılansa da aslında var olmanın gücünü, bilgeliğini, tecrübesini içeren bir dönemdir (Birren 1982; Geçtan 1982; Düzenli ve Özkan 2016).

Birren ve Schaire (1990)’a göre, yaşlılık üç boyut altında incelendiğinde; biyolojik boyutuyla yaşlılık, zaman içerisinde olan değişimleri ifade ederken, sosyal yaşlılık, bireylerde yaş alma ile birlikte toplumdaki rolü ve değişimleri olarak tanımlanabilmektedir. Psikolojik yönden yaşlılık ise; bireylerde zamanla değişen ruh ve akıl yönünden farklılıkları ifade etmektedir (Tekin ve Kara 2018).

Hablemitoğlu ve Özmete (2010)’a göre yaşlılık, bireylerin zaman içerisinde uğradığı kayıpları ifade etmektedir (Tekin Epik ve Umutlu 2019). Bununla birlikte; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yaşlılığı; zamanla uyum sağlayabilme yeteneğinin kaybolması olarak tanımlamaktadır. Yaşlanma tüm canlı varlıklar için global bir süreçtir (Gökçe Kutsal 2003).

Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) (1983) yapmış olduğu seminerde zamanla hücre ve dokulardaki yıpranmalara, değişimlere bakılarak yaşlılık dönemleri 3 gruba ayırmıştır. Bu gruplar incelendiği zaman 65-74 yaş arası yaşlılık, 75-84 yaş arası orta yaşlılık, 85 ve üzeri ileri yaşlılık olarak tanımlanmaktadır (WHO 2002).

Birleşmiş Milletlerin tanımına göre bir ülkedeki yaşlı nüfusunun, toplam nüfus içindeki oranı %8 -10 arasında olması o ülke nüfusunun “yaşlı”, %10’un üzerinde olması ise “çok yaşlı” olduğu anlamına gelmektedir. Ülkemizde yaşlı nüfus, diğer yaş gruplarındaki nüfuslara göre daha hızlı bir artış göstermektedir (TÜİK 2015).

Avrupa İstatistik Ofisi Eurostat (2015)’e göre, Avrupa’nın en yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ülkesi 43.8 yaş ortalaması ve %6.5 yaşlı nüfus oranı ile İtalya’dır. Bunu %6.3 oran ile Yunanistan takip ederken, sonrasında İspanya ve Fransa gelmektedir. Türkiye ise 29.7’ lik yaş ortalaması ve 1.4’lük yaşlı nüfus oranı ile bu listede 37. sırada yer almıştır (Tekin Epik ve Umutlu 2019).

Amerika Birleşik Devletleri Nüfus Bürosu’nun (2018) Uluslararası Veri Tabanı’na göre, Dünya nüfusunun %9.1’i yaşlı nüfustan oluşmaktadır. Yaşlı nüfus oranına sahip ülkeler sıralandığı zaman birinci sırada %33.2 oran ile Monako, ikinci sırada %28.4 oran ile Japonya ve son olarak %22.4 oran ile Almanya bulunmaktadır. Türkiye ise bu sıralamada 66. sırada yerini almaktadır (Anonim 1).

TÜİK (2013) verilerine göre; Türkiye’de yaşlı nüfus (65 yaş ve daha üstü) 2012 yılında 5.7 milyon , 2015 yılında ise 6 milyon 495 bin 239 kişidir. Yaşlı bireylerin nüfusunun toplam nüfusa oranı 2012 yılında %7.5, 2014 yılında %8, 2015 yılında ise bu oran %8.2’ye çıktığını belirtilmiştir. 2023 yılında %10.2, 2050 yılında %20.8 ve 2075 yılında ise %27.7’ye ulaşması tahmin edilmektedir. Yaşlı nüfusun %43.8’ini erkek bireyler, %56.2’sini ise kadın bireyler oluşturmaktadır (Sağlık Bakanlığı 2015).

Dünya’da doğumda beklenen yaşam süresi 1990 yılında 66 iken, 2011 yılında 76 yıl olarak değişmiştir. Ortalama yaşam süresi erkeklerde 73, kadınlarda ise 78 yıl olarak belirlenmiştir (Güner ve Güler 2002; D.S.Ö. 1998; Şafak vd. 2005).

Ortalama yaşam süresi, 2010 yılı için 74.6, 2050 yılı için 78.5 olarak tahmin edilmekle birlikte, 2013 yılı için ortalama yaşam süresinin erkeklerde 74.7, kadınlarda ise 79.2 yıl olduğu, bu oranın 2023 yılında erkeklerde 75.8, kadınlarda ise 80.2 olacağı tahmin edilmektedir (Sağlık Bakanlığı 2015).

Dünya sağlık örgütü (DSÖ) sağlığı; bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak iyi olması şeklinde tanımlarken, bütünsel olarak ele alındığında beklenen yaşam süresinin ve yaşam kalitesinin artması ile ilişkilendirilebilir (Sağlık Bakanlığı 2015).

Yaşam kalitesi bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal ihtiyaçlarının iyi ve tatmin edici olma, hem objektif hem sübjektif olarak birey ve çevre arasındaki ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Hornquist 1990; Cella 1994; Mc Daniel ve Bach 1994; Moles 1979).

Sugiyama ve Thompson (2007) bireylerin yaşam alanının kalitesi ile yaşlı bireylerin sağlığı arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Sugiyama ve Thompson bu ilişkinin bireyleri fiziksel aktivitelere teşvik ettiğini ve aynı zamanda sosyalleşebilmelerine imkan tanıdığını belirtmişlerdir.

Doğal peyzaj elemanlarının mekan kullanımlarında yaşlı bireyler başta olmak üzere tüm bireylerde olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir (Ulrich 1983; Kaplan et al. 1998; Herzog et al. 2003; Simonic 2006). Doğal peyzaj elemanlarını bulunduran mekanların bireylerin psikolojik ve fizyolojik yönden gücünü iyileştirmektedir (Ulrich et al. 1991).

Dülger (2013)’e göre aktif yaşlanma olarak bireylerin etkin olarak yaşadıkları süreci ifade etmektedir. Bununla birlikte; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’ne göre aktif yaşlanma kavramı, bireylerin yaş alması ile yaşam kalitelerini arttırarak, imkanların optimum koşullara gelmesi olarak tanımlanmaktadır (Çolak ve Özer 2015).

Bireylerin sağlıklı ve aktif bir yaşlanma süreci geçirebilmeleri için fiziksel aktivitenin önemi büyük olarak ifade edilmektedir (Sağlık Bakanlığı Yayınları 2015).

Sağlık Bakanlığının 2015 yılında yayınladığı eylem planında bireyleri fiziksel aktiviteye teşvik etmek için park tasarımlarının önemini belirterek sayılarının artması gerektiğini ön görmektedir.

Bireylerde yaş alma ile birlikte, hareketlerinde yaşanan sınırlamalar bireylerin yaşam kalitesini etkilemektedir (King et al. 2002; Özyurt vd. 2007).

Bireylerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik tasarımlar bireylerin hayatını kolaylaştırarak, pozitif yönde etkilemektedir (Lino et al. 2005; Kalınkara 2010).

Mekanlar tasarlanırken, yaşlı bireylerin kullanımına imkan sağlayacak şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Yaşlı bireylerde çevresi ile ilişkisinin oluşturulması; yaşlıların sosyalleşebilmelerine imkan sunmakla birlikte, yaşama aktif olarak katılmasına

ve yaşamdan geri çekilmesine, kendini soyutlamasına izin vermemektedir (Ersanlı ve Kalkan 2008).

Parklar yaşlı bireylerin sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır. Mevcut durumda bulunan bir çok park yaşlı bireyler için uygun kullanım imkanı sunmamaktadır. Dolayısıyla bu durum yaşlı bireyin kendine olan özgüveni ve saygısını azaltırken, bireyin yaşama dahil olmasını kısıtlamaktadır (Burcu 2004).

Anonymous (2009)'a göre, son 50 yılın en önemli nüfus değişimi yaşanmaktadır. Toplumun buna hazırlıklı olması ve bu süreci kolaylıkla karşılayabilmesi için gerekli önlem ve çalışmalar yapılmalı yaşlı dostu kent kavramlarının temelleri oluşturulmalıdır (Mandıracıoğlu 2010).

Yaşlı bireylere yönelik yapılan çalışmalar yetersiz kalmakla birlikte mevcut durumda bulunan parklar yaşlı bireylere imkan ve olanak sunmamaktadır (Yılmaz vd. 2016).

Bu kapsam içerisinde çalışmanın amacı ve hedefi, yaşlı bireylerin park kullanım tercihlerinin ortaya konulması ve bununla beraber yaşlıların parklardan beklentilerinin, parklardaki ihtiyaçlarının ve bu alanlarda karşılaştıkları problemlerin ortaya konularak kentlerin yaşlılar için daha yaşanabilir olmasını sağlamak amacıyla yaşlıların istek ve ihtiyaçlarının belirlenmesiyle, parkların planlama ve tasarımına yönelik önerilerin geliştirilmesidir. Bununla birlikte;

Antalya kentinin yaşlı dostu bir kent olabilmesi için parklara dair yeşil altyapı çözümlerinin ortaya konulması,

Yılın yaklaşık 300 günü güneşli geçen bir iklimde bulunan Antalya'da park kullanım sürelerinin arttırılması ve olanakların çeşitlendirilebilmesi için gerekli önerilerin ortaya konulması,

Parklar olduğu kadar huzurevi ve bakım evi bahçeleri için de alternatif kullanımlar ve tasarım çözümlerinin geliştirilebilmesi çalışmanın hedefleridir.

2. KAYNAK TARAMASI

Tezin bu bölümünde çalışma boyunca yararlanılan ve çalışmaya yön veren kaynakların kısa özetleri ve tezin temelini oluşturan Yaşlı- yaşlılık, Dünyada ve Türkiye’de yaşlılık, Aktif yaşlanma, Yaş dostu kentler, Erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik kavramları, Kentsel yeşil alanlar ve Sağlık Bahçeleri “Healing Garden” gibi tanımlara yer verilmiştir.

Yaşlılık, yaşlılar ve yaşlı bireyler için mekanların uygunluğu üzerine yapılan çalışmalarda, yaşlı nüfusun giderek arttığı ve tasarımların yaşlı nüfusunu dikkate alarak yapılması gerektiğini, optimal uygunlukta bir çevre oluşturabilmek için mevcut durumlarda iyileştirmeler yapılması gerekliliğinden bahsedilmiştir. Fiziksel aktivite ve sağlıklı, kaliteli yaşamın ilişkisine değinilerek yaşlı bireyleri fiziksel aktiviteye teşvik edici tasarımların önemine yer vermişlerdir (Karamehmetoğlu 2006; Gökğür 2006; Soyuer ve Soyuer 2008; Tural ve Üstün 2009; Yılmaz 2012; Çamur ve Vaizoğlu 2012; Ruza vd. 2014; Uslu ve Shakouri 2014).

Gül ve Küçük (2001) yapmış oldukları çalışmalarda kentsel açık ve yeşil alanların bireylerin günlük hayatındaki strestinden uzaklaşmalarına, kaliteli zaman geçirmelerine ve rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak sunma gibi faydalarının yanı sıra yaşam koşullarının iyileştirilmesinde olumlu yönde etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Arslan ve Katipoğlu (2011) ise yaptıkları araştırma sonucunda; bitki yetiştirmenin, bireylere yaşlanma ile oluşan değişikliklere daha kolay adapte olmalarını sağlayarak, beceri kazanmalarına imkan sağladığı; yaşanan üzüntüleri atlatmalarına kolaylık sağladığını belirlemişlerdir. Bu anlamda öneri olarak, kentsel açık yeşil alanlarda hobi veya terapi bahçeleri olarak tasarlanacak alanların olumlu etkilerinin olacağını belirtmişlerdir.

Bahar ve Savaş (2009) yapmış oldukları çalışmalarında, bireyin sağlıklı yaşlanmasının sadece bireysel değil toplumsal açıdan kendilerine sağlanacak imkan ve destek hizmetler ile yakından ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bu anlamda yaşlıların birlikte zaman geçirebilecekleri yerlerin sayısının artırılması, boş zamanlarını değerlendirebilecekleri alanların oluşturulmasını ve çevre düzeni yapılması yönünde öneriler geliştirmişlerdir.

Aydın ve Sayılan (2014) yapmış oldukları çalışmada, aktif yaşlanma ve hayat boyu öğrenme arasındaki ilişki incelenerek yaşlanma ve evrensel yaşlanma kavramları ile ilgili genel bilgiler vermişlerdir. Yaşlı bireylerin, çalışma hayatına katkılarında bahsederek, aktif yaşlanma kavramını derinlemesine incelemişlerdir. Konuya ilişkin güncel yaklaşımlarına değinerek aktif yaşlanma ve hayat boyu öğrenme ilgili karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik yapılması gerekenler şeyleri ifade etmişlerdir.

Çolak ve Özer (2015) yapmış oldukları çalışmada, aktif yaşlanmanın dünya’daki ve ülkemizdeki yerini belirlemeyi hedef alarak, aktif yaşlanmanın yaşam kalitesi ile birlikte düşünülmesi gerektiğine, Türkiye’de yaşlı bireylere sunulan hizmetlerin aktif yaşlanma kapsamında merkezi ve yerel düzeyde analizi yapıldığında ülkemizin durumunun tam olarak ortaya çıkacağını belirtmişlerdir.

Öztürk ve Kızıldoğan (2017) yapmış oldukları çalışmada bireylerin sağlıklı yaşlanma için güvenli ve bağımsız bir yaşam sürebilmesinin, kentlerin güvenli kentsel mekanlara sahip olması ile ilişkilendirilmesini incelemişlerdir. Bireylerin, geçmiş zamanın özelliklerini taşıyan kent belleği öğelerinin (sokak, meydan, simgesel yapılar, heykeller, parklar vb.) geleceğe taşınması, yaşlı bireylerin güvenli ve özgür olarak hareket edebilmeleri için öneminden bahsederek kentsel gelişim kararlarının ve planlarının buna göre düzenlenilmesine odaklanılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Mandıracıoğlu (2010) yapmış olduğu çalışmada, Dünya'nın yaşlı nüfusunun hızlanarak arttığı yaşlı ve çocuk dengesinde gerçekleşebilecek değişimleri incelemiştir. Ayrıca araştırmada oluşabilecek sorunlara hazırlıkların yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Oğuz vd. (2010) ise çalışmalarında, yaşlı bireylerin yeşil alanları ve doğal peyzaj unsurlarını içinde barındıran mekanları tercih ettiği, mekan kullanımlarında manzara ve sosyal etkileşimin iki önemli etken olduğu belirtmişlerdir.

Kalınkara (2010) yapmış olduğu çalışmasında yaşlı bireyler için yaşam çevrelerinin ergonomik tasarımını araştırmıştır. Bu araştırma çerçevesinde yaşlı bireyler için optimal tasarım yaklaşımlarının öneminden bahsederek yaşlı bireylerin günlük yaşamın temel aktivitelerini yürütebilmeleri, kentsel olanaklardan yararlanabilmeleri için ergonomik tasarımın önemini vurgulamıştır. Aydın Boylu (2013) çalışmasında yaşlılıkta yaşam kalitesi ve konut ilişkisini incelemiştir. Ayrıca çalışmasında yaşlı bireylerin bağımsız yaşlanmasını sağlamak amacı ile konutların planlanırken yaşlı birey ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasının önemini belirtmiştir.

Dzhambov ve Dimitrova (2014) yapmış oldukları çalışmada, Bulgaristan Plovdiv'de bulunan "Tzar Simeon Garden" parkta yürütülmüştür. Bu çalışmada, kentsel yeşil alanlar ile yaşlı bireylerin etkileşiminin yararlı etkilerinin, "doğa deneyiminin farkındalığı" açısından önemli bir belirleyici olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. İnsanların yaşam ortamlarındaki yeşil alanlar ile beden ve ruh sağlığı göstergeleri arasında pozitif bir ilişkinin olduğuna dair artan kanıtların olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak; Bulgar yaşlı bireylerde sağlık anksiyetesinin, benzer diğer toplumlardan biraz daha yüksek olduğu belirlenmiş, ancak yine de kabul edilebilir düzeyi aşmadığı ortaya koymuşlardır.

Yılmaz vd. (2016) yapmış oldukları çalışmada, Antalya'nın merkez ilçeleri olan Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı Belediyesi sınırları içerisinde bulunan yoğun kullanıma sahip toplam üç parkta 65 yaş üzerindeki 60 yaşlı birey ile yapılan anket çalışmasında amaç; mevsimsel değişikliklere göre parkları kullandıkları saat aralığının ve parklarda geçirdikleri sürenin, parkları tercih nedenlerinin, parklardan olan memnuniyet ölçütlerinin belirlenmesine yönelik gerçekleşmiştir. Sonuç olarak; yaşlı bireylerin yüksek oranda (%83.3) parkların güvenli olmasını istedikleri, ayrıca parklarda yeşil alanların ve bitkilendirmelerin yeterli olmasını, parklar içerisinde yaşlı bireylerinde rahat bir şekilde kullanabilecekleri insanın antropolojik ölçülerine uygun oturma birimlerinin bulunmasını ve parkların temiz olmasını bekledikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Parkların varlığına yönelik yapılan çalışmalarda parkların kent iklimini düzenleme, kente ışık ve temiz hava sağlama, atmosferdeki zararlı gaz ve tozları önleme, gürültüyü absorbe etme gibi faydalarına değinilerek parkların kentlere ekolojik, sosyal ve estetik katkılarından bahsedilmiştir. Parklar insanların sosyalleşmesini sağlamanın

yanında, yaşlı bireyler içinde yaşam kalitesinin belirlenmesinde önemli bir ölçüt olduğundan bahsedilmiştir. Yaşlıların yaşadıkları ortamların, eğitim durumlarının, kültürel farklılıkların olmasına rağmen tercihlerinin aynı olduğunu ve doğal ortamı tercih ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla günümüzde bireylerin fiziksel aktivitelerini gerçekleştirebilecekleri yaşlanmalarının sağlıklı ve aktif bir şekilde sağlanabilmesi için var olan doğal ortamları korumayı ve yeniden oluşturulması gerektiğinin öneminden bahsetmişlerdir (Kandemir 2010; Köse ve Erkan 2014; Özdemir ve Vural 2015).

2.1. Kuramsal Bilgiler

Tezin bu bölümünde tezin temelini oluşturan yaşlıların park kullanım tercihlerinin belirlenmesi ile ilgili tanımlamalara yer verilmiştir. Bunlar; yaşlı- yaşlılık, aktif yaşlanma, yaş dostu kentler, erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik kavramları, kentsel yeşil alanlar ve Dünyada ve Türkiye’de yaşlılıktır. Ayrıca Türkiye’ de ve bazı ülkelerdeki yaşlı nüfus oranlarına da değinilmiştir.

2.1.1. Yaşlı – yaşlılık

Victor (2005)’e göre, yaşlı kelimesinin latince karşılığı “geron” kelimesidir. Gerontoloji adı verilen kavram da bu kelimedenden türeyerek “yaşlıyı inceleyen bilim dalı” olarak ortaya çıkmıştır. Terim ilk kez, 1908 yılında Rus bir biyolog olarak Metchnikoff tarafından kullanılmıştır (Taşkesen 2017).

Kalınkara (2011) tarafından bildirildiğine göre, Dünya Sağlık Örgütü’ne göre yaşlı ifadesi; 65 yaşın üzerindeki bireyler için tanımlanmaktadır. Fakat Gerontoloji; yaşlanma sürecini, kolayca şu kişi yaşlıdır denilemeyecek kadar karmaşık süreçlerden meydana geldiğini belirtmektedir. Gerontoloji’ye göre, yaşlılık sadece toplumsal bir tasarımdır ve tasarımlar duruma, ihtiyaca göre değişebilmektedir (Kalaycı 2015).

Yaşlılık kavramı, coğrafik yapı, kalıtsal özellikler, psikososyal ve sosyoekonomik şartlar, yaşam şekli, geçirilen rahatsızlıklar ve bireyin bu döneme yönelik algısı dikkate alınarak değerlendirilmelidir (Er 2009).

Yaşlanma bireysel olmakla birlikte, toplumsal değerler ve diğer etkenler toplumda yaşlı ve yaşlılığa verilen değeri ve yeri belirlemektedir. Bu nedenle yaşlılık sadece biyolojik bir olay olmayıp, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir olaydır (DPT 2007).

Kronolojik yaşlanma, doğumla başlayıp yaşın ilerlemesiyle birlikte ölüme kadar geçirilen dönemdir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 1963 yılında düzenlenen yaşlıların sağlık sorunları konulu toplantıda yaşlılık: Orta yaşlılar (45-59 yaş), yaşlılar (60-74 yaş) ve ihtiyarlar/ ileri yaşlılar (75 yaş ve üzeri) olmak üzere üç grupta incelenmiştir. Diğer taraftan Birleşmiş Milletler (BM)’e göre ise yaşlılığın başlangıcı 60 yaş olarak kabul edilmekte ve 60-69 yaş genç yaşlılık, 70-79 yaş ileri yaşlılık, 80 ve üzeri çok ileri yaşlılık olarak tanımlanmaktadır (Şanlı 2012).

Baran (2007)’ye göre, günümüzde yaşlılık, kronolojik olarak ifade edilmesine karşın yeterli bir kıstas değildir. 16. ve 17. yüzyıllarda yaşlılık, takvimsel yaşla ölçülmediğinden beden güç azalmasına ve yok olmasına uğrayan kişilere yaşlı denilmiştir. 20. yüzyılın başlarına kadar, yaşlılık biyolojik faktörlere göre değerlendirilen

hastalık ve sakatlıkla eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Sonraki dönemlerde yaşlılık, toplumsal bilinç içinde ele alınmıştır. Yaşlılık, emeklilik sigortasının yürürlüğe koyulmasıyla takvimsel yaşla belirlenen döneme dönüşmüştür (Kalaycı 2015).

2.1.2. Dünyada ve Türkiye’de yaşlılık

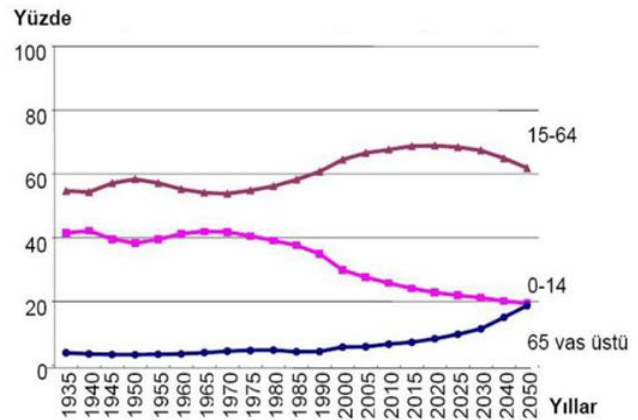
Nüfusun yaşlanması, bir nüfusun yaş yapısının değişerek, o nüfustaki çocukların ve gençlerin payının azalması ve yaşlı insanların (60 yaş üstü veya 65 yaş üstü) payının göreceli olarak artmasıdır (DPT 2007).

Global yaşlanma süreci “demografik değişim” olarak da tanımlanmaktadır (UN 2002). Dünyanın nüfusu yaşlanmaktadır. Geçtiğimiz yüzyılda gelişmiş ülkelerde başlayan demografik farklılıkların, gelişmekte olan ülkelerde de yaşanmaya başladığı gözlemlenmektedir (UN 2007).

Yirminci yüzyılda dünya nüfusunun temel özelliklerinden biri, yaşlı nüfusunda önemli farklılıkların olarak artmasıdır. Demografik açıdan bakıldığında yaşlanma, ölüm ve doğurganlığın (az çocuk doğması ve daha fazla kişinin yaşlılığa ulaşması) bir sonucudur (WHO 1998).

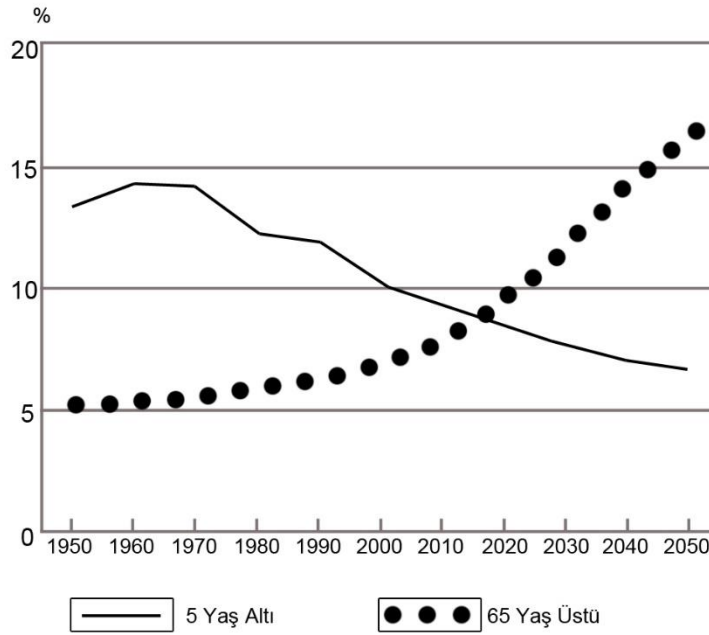
Dünya Sağlık Örgütü’nün (2007) raporuna göre, 2005 yılında gelişmekte olan ülkelerde %60 olan yaşlı nüfus oranının, 2050’de %80’e yükselmesi beklenmektedir. Bu durumun gelişmiş bazı ülkelerde 1998’den beri görülmesi ile birlikte, 2045 yılında dünya tarihinde ilk defa yaşlı nüfusun genç nüfusu geçmesi beklenmektedir (UN 2010) (Şekil 2.1).

Yıl	Toplam Nüfus	Yaş Grupları (%)		
		0-14 Yaş	15-65 Yaş	65 + Yaş
1945	18.790.174	39.5	57.1	3.3
1955	24.064.763	39.3	57.3	3.4
1965	31.391.421	41.9	54.1	4
1975	40.647.719	40.6	54.8	4.6
1985	50.664.458	37.6	58.2	4.2
1990	56.473.350	35.0	60.7	4.3
2000	67.803.927	29.8	64.5	5.7
2007	70.586.256	26.4	66.5	7.1
2010	73.722.988	25.6	67.2	7.2
2011	74.724.269	25.3	67.4	7.3
2012	75.627.384	24.9	67.6	7.5
2013	76.667.864	24.6	67.7	7.7
2014	77.695.904	24.3	67.7	8
2015	78.741.053	24.0	67.8	8.2
2016	79.814.871	23.7	68.0	8.3
2017	80.810.525	23.5	67.9	8.5
2018	82.03.882	23.7	68.8	8.9

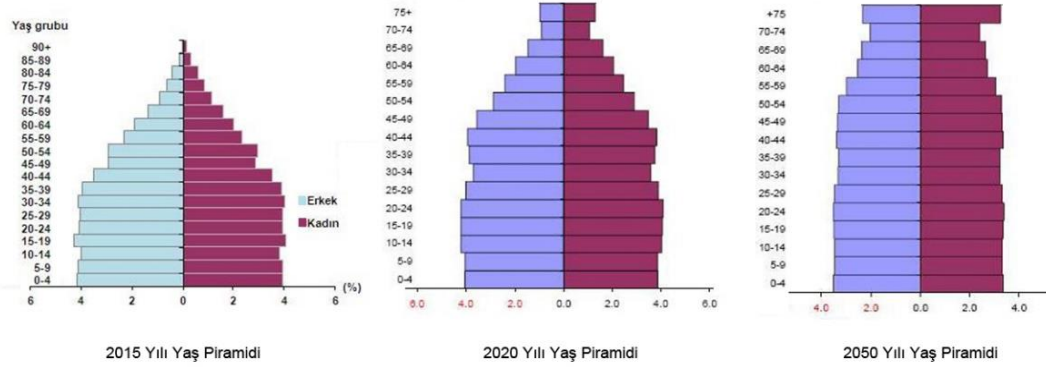
Şekil 2.1. Yaş gruplarının yıllara göre dağılımı ve yaşlı nüfus değişimi (TÜİK 2019)

Allen et al.(2002); UN (2002); Kinsella et al. (2009)’ya göre, dünyada yaşlı bireylerin nüfus artışı (%2.1) olarak belirtilirken, genel nüfus artışının (%1.2) olduğu bilinmektedir. Dünya nüfusu 1950-2050 yılları arasında 4 kat artarken, yaşlı nüfusun 10 kat artacak olması dikkatle altının çizilmesi gereken önemli bir noktadır (Şekil 2.2). Dünyada yaşlı bireylerin nüfusunun en çok artış göstereceği ülkenin 2008-2040 arasında %3.16 oran ile Singapur olacağı belirtilmektedir (Tekin ve Kara 2018).

Şekil 2.2. Dünyada 1950 - 2050 yılları arası çocuk ve yaşlıların nüfus içindeki oranlarının değişimi

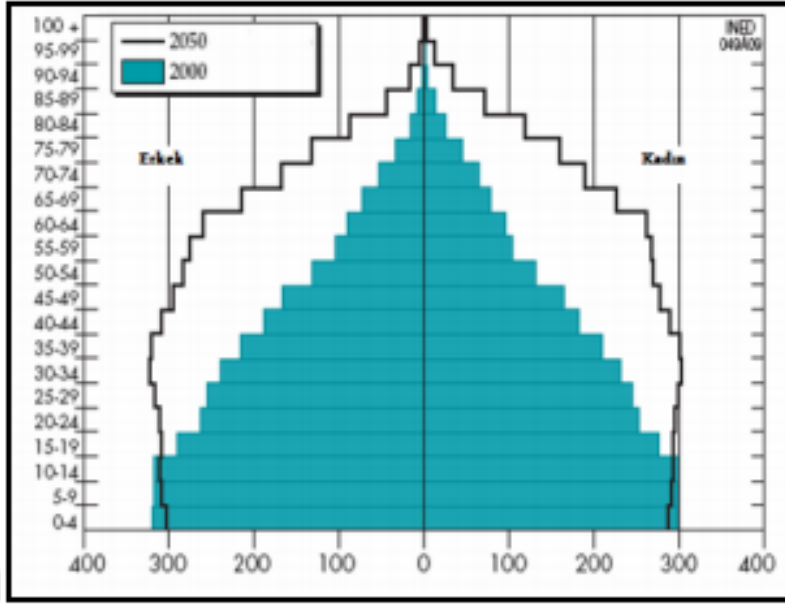
Tüm Dünya'da mevcut demografik eğilimlerden hareketle yapılan çalışmalar, Türkiye'nin 21. yy'da yaşlı ülkesi olacağına işaret etmektedir (DPT 2007) (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. Geleceğe İlişkin Nüfus Tahminleri (TÜİK 2018)

DSÖ (2012) verilerine göre, dünyada 60 yaş üzerinde bulunan bireylerin, 2020 yılına kadar artış göstereceği ve yaşlı nüfusun 1 milyardan fazla olacağı, bunun 700 milyondan fazlasının da gelişmekte olan ülkelerde bulunacağı tahmin edilmektedir. Dünya'da 2050 yılında ise, yaşlı nüfusun 2 milyar olacağı ve bunun da %80'inin gelişmekte olan ülkelere olacağı belirtilmektedir (Tekin ve Kara 2018).

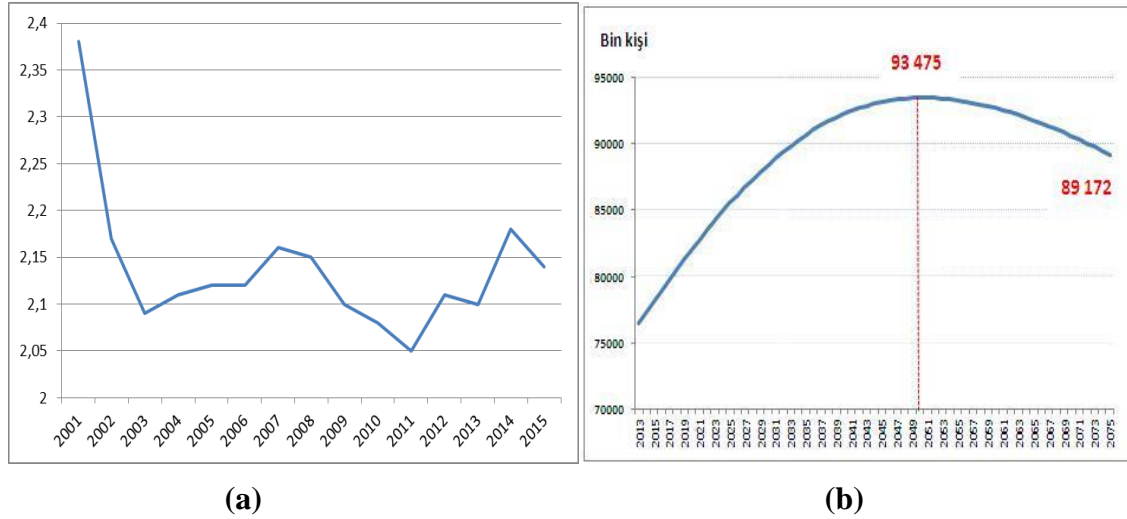
Şekil 2.4'de dünya nüfusunun yaşa ve cinsiyete göre 2000 ve 2050 yıllarındaki durumu görülmektedir.

Şekil 2.4. Dünya nüfus piramidi: 2000 ve 2050 (Pison 2009)

DPT (2007); HÜNEE (2009); Koç vd. (2010); TÜİK (2013)'e göre, 1927'de yapılan ilk nüfus sayımında 13,6 milyon olan Türkiye nüfusu, 1960'da iki katına çıkarak 27,8 milyona ulaşmıştır. 1965 yılından itibaren doğurganlık düşüşe geçmiş ve %61.0'lık bir azalma gözlenmiştir. 1980'lerden sonra doğurganlık, hızlı bir şekilde azalmış ve toplam doğurganlık hızı 5 çocuktan 1.99 çocuğa gerilemiştir (Tekin ve Kara 2018). Bu durum doğurganlığın nüfusun yenilenme düzeyi olan 2.10'un altında kaldığını göstermektedir (Anonim 1).

Doğurganlık hızının belli bir seviyenin altında kalarak ve yıllara bağlı olarak değişimi (Şekil 2.5a,b) yaşlanma olarak çıkmaktadır. Yapılan projeksiyonlara göre Türkiye'nin nüfusu 2050 yılında en yüksek seviyesi olan 93.475.000 kişi seviyesine kadar yükselecek ve ardından geri dönüşü olmayan bir düşüşle karşı karşıya kalacaktır (TÜİK 2017).

Şekil 2.5. Yıllara Bağlı Toplam Doğurganlık Oranı ve Türkiye'nin Gelecekte Beklenen Nüfus Eğrisi (TÜİK 2017)

Yaşlı birey sayısının gelişmekte olan ülkelerde 2000 yılında % 62 oranına sahip olduğu bilinirken, 2030 yılında bu oran % 75-80'e ulaşması beklenmektedir. Günümüzde en fazla yaşlı birey nüfusu Çin'de bulunmaktadır. Bu sırayı Hindistan takip ederken Türkiye bu sıralamanın 19. sırasında yer almaktadır (UN 2009).

UN (2009); Kinsella ve Wan (2009); Shrestha (2000)'e göre, günümüzde, dünyada yaşlıların nüfus içinde yüzdesinin en fazla olduğu kıta, Avrupa (%20) ve en az olduğu kıta ise %5 ile Afrika'dır. 2050 yılına gelindiğinde, Avrupa'da yaşlı nüfus oranı % 37'e çıkarken Afrika'da %10 olacağı tahmin edilmektedir. Günümüzde, toplam nüfus içinde yaşlıların yüzdesinin en yüksek olduğu ülkeler; Japonya, Avusturya, İspanya, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Yunanistan, İsveç ve İtalya'dır (Mandıracıoğlu 2010).

Türkiye'de yaşlı bireylerin sayısının en çok il 2017 yılında %18.2 ile Sinop, en düşük olduğu iller %3.2 ile Hakkâri, 3.2 ile Şırnak olduğu tespit edilmiştir. 100 yaş ve üzeri birey sayısı %0.1 ile 5416 olmuştur (TÜİK 2017).

TÜİK verilerine göre 2009- 2017 yılları arasında tek kişilik hane halklarında yaşayan yaşlı birey sayısının her sene artacağı görülmekte olup, 2017 yılında toplam yaşlı birey sayısının içerisinde tek kişilik hane halklarında yaşayan yaşlıların oranı %18'dir. Tek kişilik hane halklarında yaşayan 1.243.186 yaşlının %76,4'ü kadın, %23,6'sı erkektir (Anonim 1).

Yaşlı birey sayısı (65 ve daha yukarı yaş), 2013 yılında 5.891.694 kişi iken son beş yılda %17 artarak 2017 yılında 6.895.385 kişi olmuştur. Yaşlı nüfus yaş grubuna göre incelendiğinde, 2013 yılında yaşlı nüfusun %60.3'ünün 65-74 yaş grubunda bulunduğu, %32.2'sinin 75-84 yaş grubunda bulunduğu ve %7.5'inin 85 ve daha yukarı yaş grubunda olduğu bilinirken, 2017 yılında bu oranların %61.6'sı 65-74 yaş grubunda, %29.7'si 75-84 yaş grubunda ve %8.6'sı 85 ve daha yukarı yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Yaşlı nüfusun %44'ünü erkek nüfus, %56'sını kadın nüfus oluşturmuştur (TÜİK 2017) (Çizelge 2.1).

Çizelge 2. 1. Yaş grubu ve cinsiyete göre tek kişilik hane halklarında yaşayan yaşlı (65+ yaş)

Yıl	Toplam Yaşlı Nüfus			Tek Kişilik Hanehalklarında Yaşayan Yaşlı Nüfus		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2009	5.083.414	2.222.764	2.860.650	750.924	166.827	584.097
2010	5.327.736	2.331.029	2.996.707	816.055	183.626	632.429
2011	5.490.715	2.397.925	3.092.790	868.635	197.749	670.886
2012	5.682.003	2.473.913	3.208.090	935.332	211.572	723.760
2013	5.891.694	2.561.074	3.330.620	1.000.037	226.606	773.431
2014	6.192.962	2.699.423	3.493.539	1.073.367	245.148	828.219
2015	6.495.239	2.843.442	3.651.797	1.143.255	263.263	879.992
2016	6.651.503	2.919.392	3.732.111	1.192.610	278.212	914.398
2017	6.895.385	3.033.433	3.861.952	1.243.186	293.211	949.975

2.1.3. Aktif yaşlanma

İlk kez XX. yüzyılın son çeyreğinde dünya gündemine sunulan aktif yaşlanma kavramı, yaşlılıkta yaşam kalitesinin değerini artırmak için sağlık, katılım ve güvenlik olanaklarını en iyi şekilde kullanmayı temel almaktadır (WHO 2002).

Aktif yaşlanma, söz konusu imkan ve olanakların optimum seviyeye çıkarılması olarak ifade edilmiştir (Buys et al. 2008).

Dünya Sağlık Örgütü, bireylerin sağlıklı yaşlanma sürecini üç temel prensibe dayandırmaktadır. Bunlar, sağlık, güvenlik ve katılımıdır. Avrupa Birliği, aktif yaşlanmayı dört temel prensibe dayandırmaktadır. Bunlar, yaşam boyu öğrenme, yüksek kaliteli çalışma koşulları, uygulanabilir emeklilik sistemleri ve yaş temelli ayrımcılıkla mücadeledir. Aktif yaşlanan bireylerin sahip olacakları iyi sağlık durumları, onlara toplumun aktif birer parçası olma imkânı verecektir. Dolayısıyla yaşlı bireyler, bağımsız, refah düzeyi yüksek ve kaliteli bir yaşam standardına kavuşacaklardır (Anonymous 2).

BM tarafından 1982 yılında yaşlanma ile ilgili politikaları belirlemek adına 1.Yaşlılık Asamblesi Viyana’da düzenlenmiştir. Asamblede kabul edilen “Viyana Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı” aynı Birleşmiş Milletler Genele Kurulu tarafından da onaylanmıştır. Bağımsız yaşam, katılımcılık, bakım, onurlu yaşam ve kendini gerçekleştirme gibi detaylı öneriler sunulmuştur. Daha sonra 2002 yılında yine BM tarafından Madrid’de düzenlenmiş olan 2. Yaşlılık Asamblesi’nde ise yaşlı nüfusun yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi, topluma entegrasyonları, geçim ve sağlık problemleri ile tüm yaş gruplarını kapsayan politikalar oluşturulması ekseninde “Uluslararası Eylem Planı” hazırlanmıştır. 2002 Uluslararası Eylem Planı özellikle gelecek yirmi yıl için

yaşlanma politikaları ve uygulamaları konusunda öncelikleri belirlemiş ve yapılacak eylemleri tanımlamıştır (ASPB 2013).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından Aktif Yaşlanma Politika Belgesi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu belgeye göre aktif yaşlanma; yaşam süresi uzadıkça insanların yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarının en iyi duruma getirilme süreci olarak tanımlanmaktadır (WHO 2002).

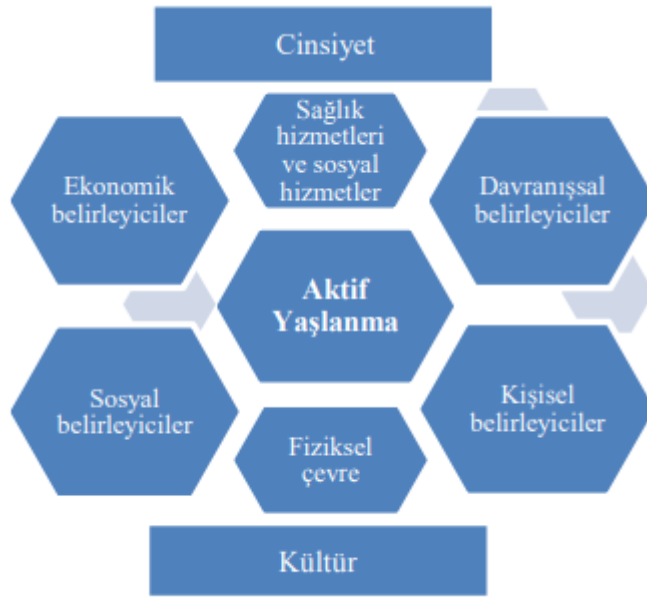
Aktif Yaşlanma Politika Belgesi'nde verilen aktif yaşlanmadaki bazı önemli tanımlar, kavramlar aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

Özerklik/Otonomi (Autonomy): kişinin kendi kurallarına ve tercihlerine göre, günlük olarak nasıl yaşadığıyla ilgili kendi kişisel kararlarını alması, bunlarla baş etmesi ve algılanan kontrol yeteneğidir.

Bağımsızlık (Independence): genellikle günlük yaşamla ilgili işlevleri yerine getirme becerisi olarak kabul edilir. Yani, başkalarından hiç yardım almadan ya da çok az yardımla toplumda bağımsız olarak yaşama kapasitesidir.

Yaşam Kalitesi (Quality of life): bireyin, yaşadığı kültür ve değer sistemi bağlamında yaşamdaki konumuna ve hedeflerine, beklentilerine, standartlarına ve ilgilerine ilişkin algısıdır. Yaşam kalitesi, insanlar yaşlandıkça özerkliğini ve bağımsızlığını sürdürme yetenekleriyle belirlenir.

Sağlıklı yaşam beklentisi (Healthy life expectancy): genel olarak engelsiz yaşam beklentisiyle eşanlamlı olarak kullanılır. Doğumda yaşam beklentisi, nüfusun yaşlanmasının önemli bir ölçüsü olarak kalırken, insanların engelsiz yaşamak için ne kadar bekleyebilecekleri özellikle yaşlanan bir nüfus için önemlidir. Kadın ve erkek bakıma muhtaç tüm insanların yaşlandıkça ihtiyaç duydukları bakım, sağlık ve sosyal hizmetlere erişim hakları vardır (DSÖ 2002).

Şekil 2.6. Aktif yaşlanmanın belirleyici faktörleri (WHO 2002)

Aktif yaşlanma yaklaşımının uygulama safhası için geliştirilecek olan politika ve programların sağlık, istihdam ve eğitim gibi konuların tamamını kapsamı gerekmektedir (Özcan 2010).

2.1.4. Yaş dostu kentler

Yaşlı dostu şehirler inşa edilerek yaşlı bireylerin aktif olarak yaşlanması desteklenmelidir. Bu amaç doğrultusunda yaşlıların ihtiyaçları ve kişisel tercihlerine saygılı, esnek olanaklar sunulması, en kırılgan yaşlıları koruyan ve yaşlıların yaşamın tüm alanlarına katılımını destekleyen politikalar, hizmetler, yapılar ve çevresel düzenlemelerin yapılması beklenmektedir (Çifçili 2012).

Yaş dostu kentler kavramının temellerinin 1982 yılında Viyana'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Birinci Dünya Yaşlanma Toplantısı'nda atılmıştır. Bu toplantı sonrasında Viyana Uluslar arası Yaşlanma Hareket Planı ve BM Yaşlı Bireyler için Prensipler dokümanları hazırlanmıştır. Belirlenen prensipler; yaşlıların bağımsızlığı, yaşlıların bakımı, yaşlıların kendilerini gerçekleştirebilmeleri, yaşlıların sosyal hayata katılmaları ve onurlu bir yaşam sürmeleri olarak belirlenmiştir. 2002 yılında Madrid'de düzenlenen ikinci toplantı sonrasında DSÖ Aktif Yaşlanma için Politika Çerçevesi'ni hazırlamış ve kullanıcılara sunmuştur. Ardından DSÖ Küresel Yaş Dostu Kentler Ağı'nı iyi örneklerin paylaşımı ve deneyim aktarımı amacıyla kurmuştur. DSÖ yaş dostu kentleri şöyle tanımlamaktadır: yaşlı bireylerin yaşam kalitelerini artırabilmek için aktif yaşlanmayı destekleyen, sağlık, katılım ve güvenlik koşullarını belirleyen kentlerdir (Plouffe ve Kalache 2010).

2.1.5. Erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik

Dikmen (2011) yapmış olduğu çalışmada bu iki kavramı şöyle tanımlamaktadır, toplum yaşamına katılımında mekana ulaşmak, mekanı kullanabilmek, temel haklardan yararlanabilmek ulaşılabilirlik; fiziksel çevresel ulaşım ve dolaşım olanaklarıyla tüm kullanıcı grupların istek ve gereksinimlerine göre tasarlanması ve uygulanması, kentsel alanlara, yapılara ve yapı içinde mekanlara ulaşabilmek ise erişilebilirlik olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla, yapı çevrenin kullanıcı kitlesinin sınırlanmaması ve kentsel mekanlardan yapıların iç mekânlarına kadar tüm çevrenin engelsiz kullanılabilmesi erişilebilirlik tanımı altına girmektedir (Öter 2018).

Francis (1989)'a göre; bir kamusal alanın en önemli özelliklerinden biri erişilebilir olmasıdır. Herhangi bir meydan, avlu, sokak veya park fiziksel olarak erişilebilir olmalıdır. Erişilebilirliğin ikinci türü sosyal erişilebilirliktir. Herhangi bir kamusal alan farklı sınıf ve grupların örneğin yoksulların, engellilerin ya da çocukların erişebileceği şekilde olmalıdır. Diğer bir erişilebilirlik türü ise görseldir. Kentliler herhangi bir kamusal alanın içini görebiliyorsa o mekân görsel olarak erişilebilir demektir (Yalçın 2011).

Erişilebilir peyzaj; Bireylerin eşit şartlarda doğal yeteneklerini kullanabilecekleri, tüm faaliyetlerini yardım almadan gerçekleştirebilecekleri, rahat hareket edebilmelerine ve tüm aktivitelerden zevk almalarına imkan sağlayacak şekilde tasarlanan alanlardır (Uslu 2007).

Şehrin daha yaşanabilir olması için erişilebilirlik kavramının önemi büyüktür (Moughtin 1992).

Ergenoğlu (2013)'e göre, erişilebilirliğin önemi, kentte, binalar ve dış mekânlarda ulaşılabilirlik ve güvenli ulaşım olanaklarının bulunuşu, herkesin toplum hayatına eşit katılımını sağlamasından doğar (Şat ve Göver, 2017).

Peyzaj erişilebilirliğinde amacı, kullanımların her birey için eşit hizmet vermesini sağlamaktır. Evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda yapılmayan kentsel mekânlar, olumsuz deneyimlerle dolu olabilmektedir. Özellikle; engelli bireylerin yardım gereksinimleri göz önüne alınmadığında; bireye hizmet etmeyen fonksiyon alanları olarak ortaya çıkmaktadır (Uslu 2007).

Erişilebilirlik, insanların yaşam kalitesini artırmak amacıyla temel ihtiyaçlarına ulaşma özgürlüğü olarak tanımlanabilir. Erişilebilirlik, sadece sağlıklı bir birey için değil tekerlekli sandalye kullanıcıları, pusetli anneler, yaşlılar ya da çocuklara da adaletli bir şekilde hitap etmelidir (Evcil 2009).

Fiziksel çevrenin herkes için erişilebilir olmaması, bu mekânların bazı kullanıcılar açısından yaşam alanlarının sınırlanmasına sebep olmaktadır. Fakat kentsel mekânlara erişilebilirliğin yanı sıra bu mekânların da tüm kullanıcı grupları açısından düşünülerek tasarlanması gerekmektedir (Eşkil 2011).

Ulaşılabilirlik kavramı bireylerin yaşam alanları içerisinde sunulan hak ve hizmetlere ulaşmak ve bunlardan yararlanması olarak ifade edilmektedir (Yılmaz vd. 2012).

2.1.6. Kentsel yeşil alanlar

Carr vd. (1992)'ye göre, açık alanların oluşumu ile ilgili yaptıkları tanımlamalarda; doğal ve kendiliğinden gelişerek meydana gelen, planlanarak oluşan alanlar olarak iki farklı biçimlenmenin olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşımda doğal alanlar insanların, buluşma, dinlenme, eğlenme, ticari ya da farklı amaçlar için toplanarak oluşturdukları yerlerdir. Planlanan alanlar ise şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj mimarlarının bir araya gelerek planlama sonucu oluşturdukları alanlardır. Ancak her iki alan da, kentsel veya kırsal alanda oluşumlarına bağlı olarak içlerinde barındırdıkları özellikler ile kente ve kentte yaşayan insanlara hizmet etmektedirler (Atlı 2014).

Pamay (1978)'a göre yeşil alanlar kent içi ve çevresinde yer alan, rekreasyon, peyzaj ve hidroloji gibi işlevler gören ormanlar, korular, çeşitli işlev ve büyüklükteki parklar, mezarlıklar, refüj alanları ve bina bahçeleri gibi canlı (ağaç, ağaççık, çalı, yer örtücü, çimen gibi) ve cansız (yollar, su elemanları, kent mobilyaları gibi) elemanlardan oluşan alanlar olarak da tanımlanabilir. Dirik (1996)'e göre ise, her şeyden önce insanlara kent ortamında doğa ile temas etme, zaman ve de mevsimlerle doğada oluşan değişimleri gözlemlene olanağı vererek doğa ile bütünleşmelerini sağlar.

Bilgili (2012)'ye göre kentsel yeşil alanlar, doğal ve yarı doğal ekosistemlerin insan etkisiyle birleştirilmesi sonucu oluşturulur. Bu alanlar doğa ile kent arasındaki bağlantıyı sağlar. Bu bağlamda kentsel alanlardaki yeşil bölgeler şehir etrafındaki doğal ve yarı doğal alanların yansımalarıdır. Atabay (1980)'e göre ise, yerleşim alanlarının barınma, çalışma, hizmetler dışında kalan bölümlerinin, insanların rekreatif amaçlı etkinliklerinin bir kısmını gerçekleştirdikleri, kent yönetimlerince düzenlenmiş, gezme, dinlenme, eğlence ve boş zamanları değerlendirme amaçlı ayrılmış, ağaçlandırılmış ve bitkilendirilmiş; kentlinin ortak kullandığı doğa alanlarıdır (Atlı 2014).

Yuen (1996) kentsel yeşil alanları, kent mekânı içinde fiziksel ve sosyal çevrenin niteliğini belirleyen, eğitimsel, kültürel ve rekreasyon amaçlı kullanımlara olanak tanıyan ve toplumun tüm bireylerinin kullanımına açık olan kamu mekânları olarak ifade ederken, Altınçekiç ve Kart (2007) ise, kent içi ve yakın çevresinde yer alan, kent mekânı üzerinde biyolojik, iklimik, fiziksel, sosyal, psikolojik, ekonomik ve estetik yararları olan ve hizmet ettikleri kent birimi düzeyine göre farklı nitelikte düzenlenen alanlar olarak tanımlamaktadır. Atlı (2014)'ya göre, kullanıcılar için erişilebilir, çeşitli ihtiyaçlarına hizmet eden, yeşil alanlar kentlerde ya da kentsel alanlarda yaşam kalitesini arttırmaktadırlar. Bu tanımlamalara göre; kentsel yeşil alanlarda sosyal, kültürel, rekreasyonel, eğitsel ve ekolojik fonksiyonların önemi ile birlikte alanın yeşil hakimiyetine ve erişilebilirlik özelliğine de dikkat çekilmektedir.

Turna (2012) kentsel yeşil alanların, kentlerdeki bütün park, bahçeler, yol (alle) ağaçları, kamu binaları çevresindeki ağaçlar, özel ve devlete ait mülklerdeki ağaç veya ağaç toplulukları, doğal ormanlardan kalan korular ve yapay olarak kurulan park, bahçe ve ormanların hepsini kapsadığını ifade etmektedir.

2.2. Sağlık Bahçeleri “Healing Garden”

Minter (1995)'e göre, İlk Çağ'lardan bu yana bitkilerin hangilerinin yenebileceği, zehirli veya şifalı (tıbbi) olduğunu deneme yanılma yolu ile öğrenmişlerdir. Baytop

(1999)' a göre ise bu süreç, Hakkari'nin güneyinde yer alan Şanidar Mağrası'nda yapılan arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkartılan Neanderthal mezarlar içinde bulunan bitki örneklerinin bitkilerin tedavi amaçlı kullanımının Yontmataş (Paleolitik) Devrine (yaklaşık M.Ö. 50.000 yılları) dayandığı ispatlanarak ortaya konulmuştur (Şakar 2011).

Vapaa (2002)'ye göre, "Heal" kelimesinin sözlük anlamı, tedavi, çare onarılma şeklindeyken, "Healing" iyileştiren veya tedavi eden süreç veya eylem olarak tanımlanmıştır. Oxford İngilizce sözlüğüne göre "tedavi etmek, ölümcül hastalıklardan kurtulmak, bedensel durumu iyi hale getirmek şeklinde tanımlanmaktadır (Cüce 2018). Akın (2006)'a göre iyileştirme kavramı ise, 'Healing' kendini tamamıyla iyi hissetme hali olan yararlı bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Kim (2003) ise; Bitki yetiştiriciliği terapi konusu öncelikle ABD'de, 1978 yılının başlarında Pennsylvania'nın Philadelphia eyaletindeki, Tıp ve Klinik Uygulama Enstitüsü'nde Prof. Dr. Benjamin Rush, bahçecilik etkinliklerinin, ruhsal bozukluğu olan bireylerin tedavisinde kullanılması adına bir kapı aralamış ve iyileştirici etkilerini vurgulamıştır. Daha sonra, 1813 yılında kurulan ilk özel psikiyatri kliniği olan Philadelphia Dostlar Hastanesinde, yetiştiriciliğin tedavi edici kullanımı geliştirilerek 1879' da ilk kez bu amaçla bir sera kurulmuştur. Tüm bu uygulamalar, bitki yetiştiriciliği terapisinin bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmesinin yolunu açmıştır. 1973 yılında da, bu konudaki 'ilk profesyonel kurum' olan Bitki Yetiştiriciliği ile Tedavi ve Rehabilitasyon Ulusal Konseyi (bugün bilinen adıyla Amerikan Bitki Yetiştiriciliği Terapisi Derneği; AHTA) kurulduğunu ortaya koymuştur (Arslan ve Katipoğlu 2011).

Kendle ve Rohde (1995); Özgüner (2004)'e göre, İnsan ve doğa arasındaki etkileşim birbirinden oldukça farklı ve karmaşık yapıdadır. Ancak doğanın insan sağlığı ve psikolojisi üzerine olumlu etkileri olduğu gerçeği kesin olarak bilinmemektedir. Bununla birlikte doğa, insanların ruhsal boyutu ile ilişkilendirilmektedir (Pouya vd. 2002).

Japonya'da Takano et al. (2002) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre yaşam çevrelerinin yürüme mesafesi yakınında yeşil alan bulunan kişilerin yaşamlarının uzadığı belirlenmiştir (Oğuz vd. 2010).

Doğanın estetiği kullanılarak oluşturulan bahçeler açık havaya çıkmak için sebep oluşturmanın yanı sıra güneş ışınlarını hissetmek, ağaçları ve çiçekleri seyretmek, su ve kuş seslerini dinlemek bireylerde büyük ölçüde stresi azaltıcı etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir (Akın 2006).

Arslan ve Peng (2003)'e göre, İlk çağlardan bu yana doğa, insanların yaşamlarındaki sıkıntılarında kurtulup içsel huzura kavuştukları ve iyileştirme gücüne inandıkları bir rehber olmuştur. Doğanın bir parçası olarak da bahçeler insanlar tarafından sağlık bulma amacıyla özel olarak tasarlanan mekânlar haline gelmiştir. Özellikle doğal alanlar ve tasarlanmış mekânların iyileştirme süresini hızlandırmada önemli rol oynadığının belirlenmesi bu konuda etken olmuştur. Terapi bahçeleri diğer bir deyişle iyileştirme bahçeleri de bu gelişmeler sonucunda ortaya çıkan tasarlanmış mekânlardır (Arslan ve Ekren 2017).

Ulric'in sağlık bahçesi tanımı oldukça açık ve basittir. Bahsi geçen tanımda, bu bahçenin çoğunluğunun yeşil bitki örtüsü, çiçekli bitkiler ve su gibi doğal elemanlardan oluşması gerektiği belirtilmiştir (Serez 2011).

Elings (2006)'ya göre, İyileştirme bahçeleri insanların kendilerinin psikolojik ve fizyolojik yönden iyi hissetmeleri için tasarlanan bahçelerdir. Yaşlı bireylerin hafızalarının yenilenmesinde, fiziksel hareketlilikleri ve motivasyonlarının artmasına yardımcı olup, bu bahçelerde onlara fırsatlar sunulmaktadır (Bulut ve Göktuğ 2006).

Sağlık bahçeleri çok farklı büyüklüklerde olabilen içerde ya da dışarda yer alan belirli amaçlar için tasarlanmış özel bahçelerdir. Sağlık bahçelerinin büyüklüğü konumlandığı yere göre değişmesi ile birlikte birkaç metrekarelik küçük bir alandan bir kent parkı büyüklüğüne kadar çok geniş bir yüzölçümüne sahip olabilirler (Serez 2011).

Sağlık bahçeleri tasarımında; sert zemin elemanları, gölge elemanları ve oturma birimleri tasarlanırken; psikolojik ve fiziksel fayda ön planda tutulmalıdır. Bitki seçiminde ise gerek görsel ve duyuşal özellikleri, gerekse bitkilerin şifa özellikleri göz önüne alınarak tasarım yapılmalıdır (Şakar 2011).

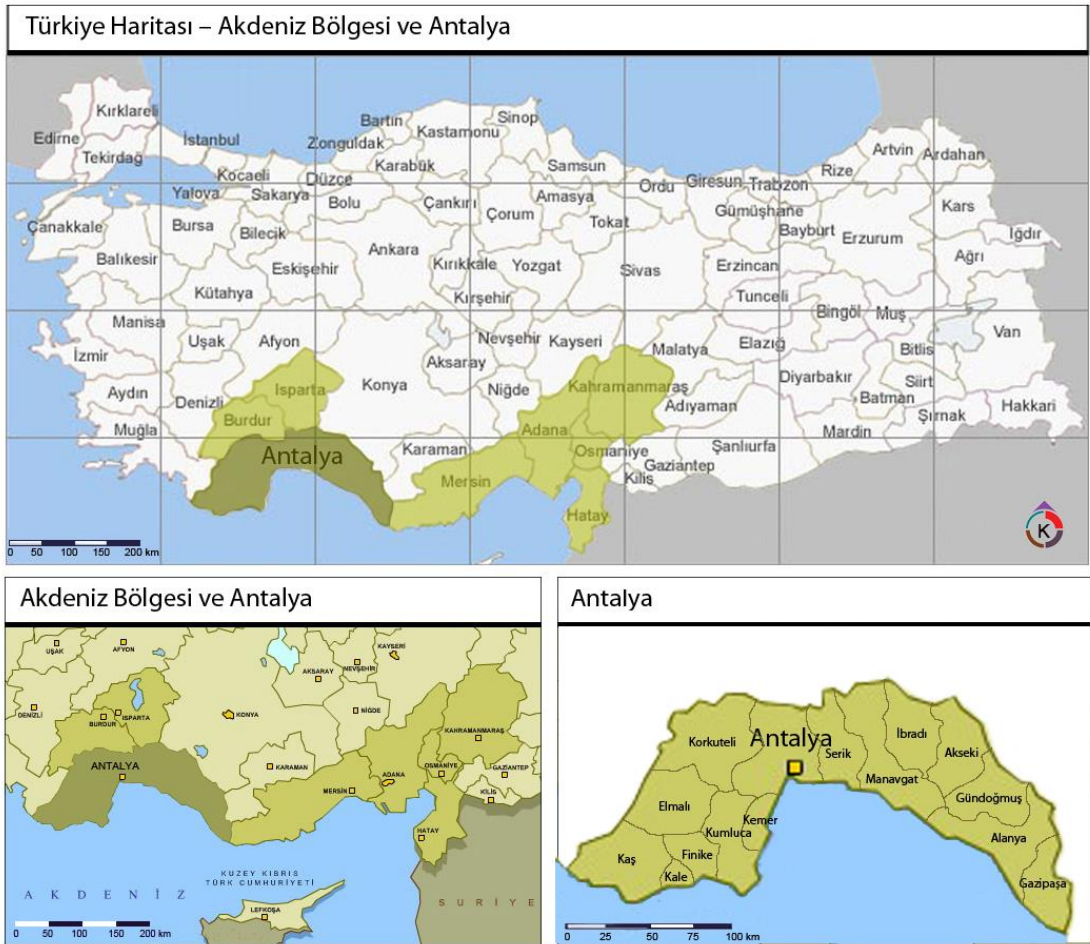
3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Antalya kenti ve Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan merkez ilçe belediyelerinden seçilen parklar oluşturmaktadır. Bununla birlikte çalışma konusuyla ve alanla ilgili literatür (tezler, kitaplar, makaleler, projeler, çalışmalar, internet siteleri, raporlar, yönetmelikler vs.) çalışmaları, parklarla ilgili olarak yapılan özel, kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan görüşmeler, alanlardan elde edilen fotoğraflar ve ölçümler, park kullanıcılarıyla yapılan anket çalışmasının sonuçları çalışmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında, yazım aşamasında Microsoft Office programları, uydu görüntülerinin elde edilmesinde Yandex ve verilerin analiz edilmesinde SPSS programlarından yararlanılmıştır.

Araştırma alanı olarak seçilen Antalya ili Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz Bölgesi'nde yer almaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Türkiye Haritası – Akdeniz Bölgesi ve Antalya Kenti

Antalya kentinin nüfusu Cumhuriyet Döneminin ilk nüfus sayımından bugüne kadar artış göstermiştir. Bugün ise Türkiye'nin nüfus bakımından 5. Büyük ili konumundadır. 1927 yılı genel nüfus sayımında 206.207 kişi iken 2018 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre toplam nüfus 2.426.356'dır, bu nüfusun 1.222.086 kişisi erkek, 1.204.270 kişisi kadın ve 198.659 kişisi ise 65 yaş ve üzerini oluşturmaktadır. Nüfus artış hızı % 2.62'dir. Çalışma alan sınırlarımızı oluşturan Kepez ilçesinde 531.617 kişi, Muratpaşa ilçesinde 495.688 kişi, Konyaaltı ilçesinde 182.112 kişi, Aksu ilçesinde 71.643 kişi, Döşemealtı ilçesinde 63.186 kişi yaşamaktadır. Antalya toplam nüfusunun Kepez ilçesi %21.91'ini, Muratpaşa ilçesi %20.43'ünü, Konyaaltı ilçesi %7.51'ini, Aksu ilçesi %2,95'ini, Döşemealtı ilçesi %2.60'ını oluşturmaktadır (TÜİK 2019). İlin yüzölçümü ise 20.177 km² dir.

Araştırma alanının da genel olarak Akdeniz iklimi görülmektedir. Kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçen iklim tipi bölgeye hakimdir. Bölgenin iç kesimlerinde ise soğuk ve yarı-kara iklim tipi görülmektedir. Yılda ortalama kapalı ve yağışlı gün sayısı 80 civarındadır (MGM 2019).

1981-2010 yılları ortalamasına göre, ortalama sıcaklık değeri 18.4 iken en yüksek sıcaklık değeri yılda 24.4 tür. Yıllık ortalama yağış miktarı 1087.8 kg/m² dir. En fazla yağış 267.0 kg/m² Aralık ayında gerçekleşmiştir (MGM 2019).

3.2. Metot

Tez çalışması dört aşamada gerçekleştirilmiştir.

Birinci aşamada, çalışma konusuyla ilgili literatürde bulunan kitap, tez, makale bildiri gibi yazılı kaynaklar incelenmiş ve araştırılmıştır. Yine bu aşamada çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı, Aksu ve Döşemealtı Belediyeleri ile çalışma konusu hakkında görüşmeler yapılarak bilgiler toplanmıştır.

İkinci aşamada, seçilmesi planlanan örnek alanların tespit edilebilmesi amacıyla belediyeler ile görüşmeler yapılarak parklar ile ilgili güncel bilgi (konum, yüzölçümü, eğim vb.) sahibi olabilmek adına bir envanter çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda kentin 5 merkez ilçesinden olmak üzere toplamda 59 adet park seçilmiştir. Seçilen bu parklarda park sayıları göz önüne alınarak dağılım yapılmıştır.

Üçüncü aşamada, kullanıcıların çalışma hakkındaki fikirlerinin belirlenmesi amacıyla literatür çalışmalarından elde edilen bilgilerden faydalanarak, araştırma alanının mevcut durum özelliklerine göre; kullanıcıların araştırma alanlarını genel kullanım özellikleri göz önüne alınarak bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu temelde 3 bölümden oluşturulmuştur. Bu bölümler ana hatlarıyla "Sosyo- Ekonomik Özellikler", "Yaşlıların Park Kullanım Alışkanlıkları" ve "İstek, Beklenti ve İhtiyaçlar" olarak anketin geliştirilmesinin ardından pilot çalışma ile soru kağıdı geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Pilot çalışma neticesinde elde edilen veriler ışığında soru kağıdına son hali verilmiştir.

Sosyo- Ekonomik Özellikler: Bu bölümde ankete katılan bireylerin sosyo-ekonomik özelliklerini belirlemek amacıyla, katılımcılara yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu özellikleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Yaşlıların Park Kullanım Alışkanlıkları: Bu bölümde katılımcıların parkları kullanım alışkanlıklarını belirlemek amacıyla, katılımcılara parklara gitme nedenleri, mevsimlere göre ve haftanın dilimlerine göre parka gitme zamanları, parklarda geçirdikleri süreler, parklara gitme sıklıkları ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

İstek, Beklenti ve İhtiyaçlar: Bu bölümde katılımcıların parklardan istek, beklenti ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla, katılımcılara parklarda görmek istedikleri öğeler, rahat kullanabileceklerini düşündükleri parklar neleri içermelidir, parklarda değiştirmek istedikleri şeyler nelerdir ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Anket çalışmasının toplam kaç adet uygulanacağı ve hangi parklarda toplamda kaç adet uygulanacağını belirlemek için kullanılan yöntem; Nüfus baz alınarak toplamda kaç adet uygulanacağı belirlenmiştir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminden elde edilen bilgilere göre 2018 yılı Antalya İl nüfusu 2.426.356 kişidir. Bu nüfusun 1.311.471'i merkez ilçelerde yaşamaktadır. TÜİK'ten elde edilen verilere göre Antalya ili merkez ilçelerde yaşayan 65 yaş üzeri bireylerin nüfusu toplam 92.681 kişidir. Söz konusu yaşlı nüfus yüzde olarak ise toplam nüfusun %7'sine denk gelmektedir. Antalya'nın merkez ilçelerindeki yaşlı nüfus dağılımı incelendiğinde, nüfusun %64,36'sının Muratpaşa, %13,70'inin Konyaaltı, %29,41'inin Kepez, %5,39'unun Aksu ve %5,13'ünün Döşemealtı İlçelerinde yaşadığı Çizelge 3.1'de görülmüştür.

Çizelge 3.1. Belediyelerin Park Sayıları ve Antalya merkez ilçelerdeki yaşlı nüfusu

Belediye	Toplam park sayısı	Belediye'ye Ait Park Sayısının Toplam Park Sayısına Oranı (%)	Nüfus	Yaşlı nüfus	Dağılım (%)
Muratpaşa	534	%46	488.670	42.970	46,36
Konyaaltı	129	%11	172.920	12.696	13,70
Aksu	26	%2	69.967	4.994	5,39
Döşemealtı	60	%5	59.948	4.759	5,13
Kepez	431	%37	519.966	27.262	29,41
TOPLAM	1173	%100	1,311.471	92.681	100

Yukarıdaki bilgiler ışığında %99 güven aralığında ve %10 hata payında yapılan dağılıma göre tez çalışmasının anlamlı olabilmesi için 449 adet anket yapılması gerekli olup anketlerin ilçelere ve parklara göre dağılımı Çizelge 3.2'deki gibi olacaktır.

Çizelge 3.2. Anketlerin Parklara Göre Dağılım Durumu

BELEDİYE	Seçilen Park Sayısı	Belediyeye Dağılan Örnek Sayısı	Parka Düşen Örnek Sayısı	Not
Muratpaşa	27	165	6	Üç parkta 7
Konyaaltı	6	79	13	Bir parkta 14
Aksu	1	34	34	
Döşemealtı	3	33	11	
Kepez	22	138	6	Altı parkta 7
TOPLAM	59	449.00		

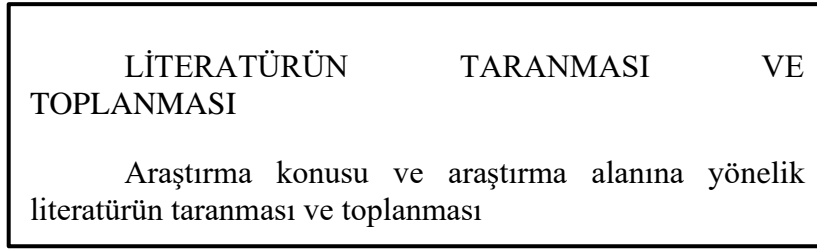
Hazırlanan soru formu Antalyalı ve/veya Antalya’da ikamet eden gönüllü kişilere uygulanmıştır.

Dördüncü aşamada, toplamda yapılmış olan 449 eksiksiz ve hatasız anketten elde edilen veriler SPSS programı vasıtasıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

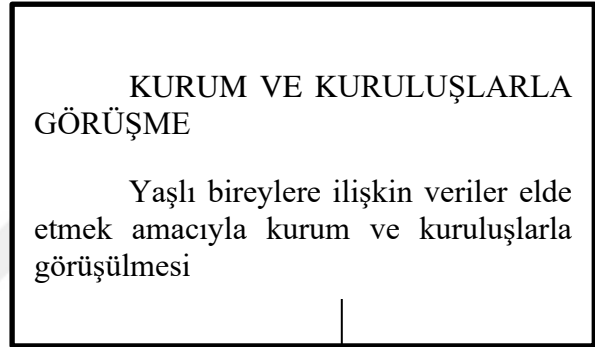
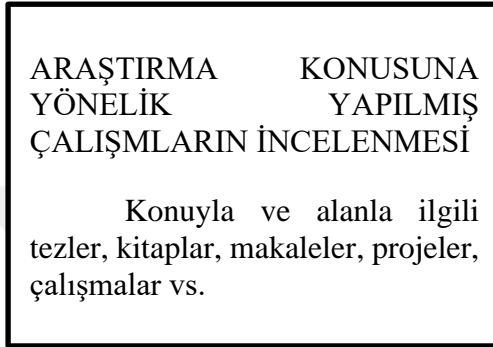
Veri giriş işlemi tamamlandıktan sonra veri kontrolleri yapılmış hatalı ve eksik girişler düzeltilmiştir. Verilerin iki farklı yöntemde analizi gerçekleştirilmiştir. İlk basamakta betimsel analizler gerçekleştirilmiş ve demografik veriler analiz edilmiştir. Böylece park kullanıcılarının demografik ve sosyo-ekonomik profilleri ortaya konulması amaçlanmıştır. İkinci basamakta ise, ki kare testleri uygulanarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki anlamlı olan ilişkiler açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırma yönteminin sürecini açıklayan akış şeması Şekil 3.2’de verilmiştir.

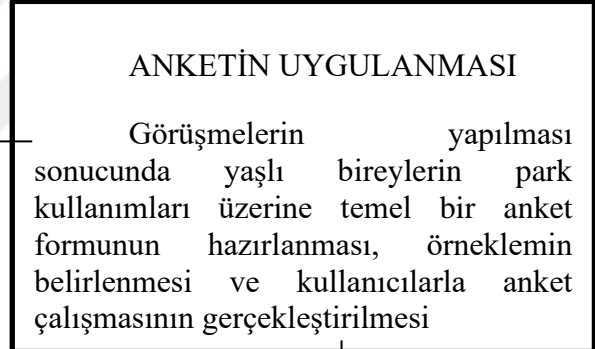
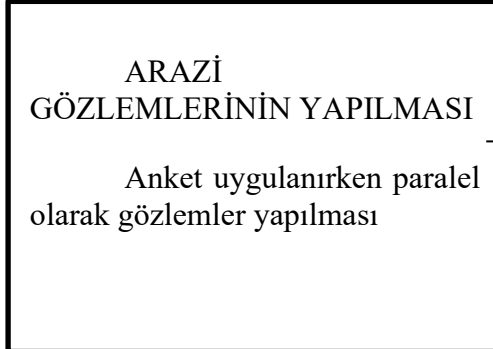
I.AŞAMA

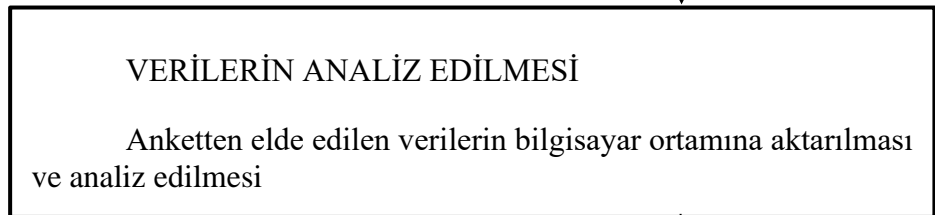
II.AŞAMA

III. AŞAMA

IV. AŞAMA

Şekil 3.2. Araştırma akış şeması

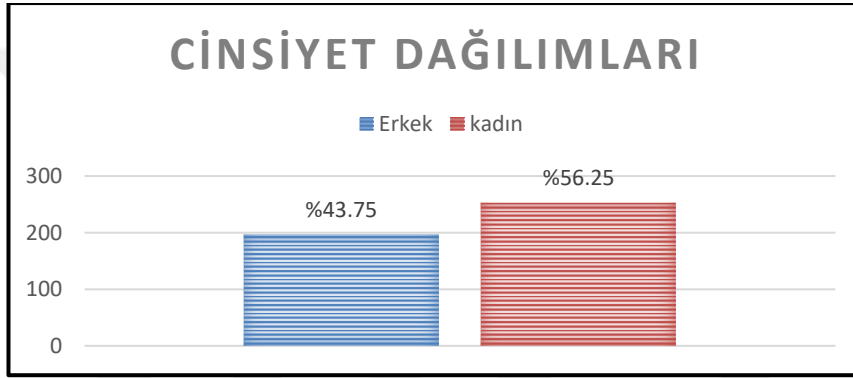
4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma ile insanları günlük yaşam stresinden uzaklaştırarak, yaşam kalitesini arttıran onlara dinlenebilecekleri, zaman geçirebilecekleri, sosyalleşebilecekleri ve eğlenebilecekleri imkanları sunan parkların , Antalya kentinde belirlenen örnek alanlarda yapılan gözlemler ve analizler ile değerlendirilmiştir.

4.1. Park Kullanıcılarının Profili, Parkları Kullanım Şekli

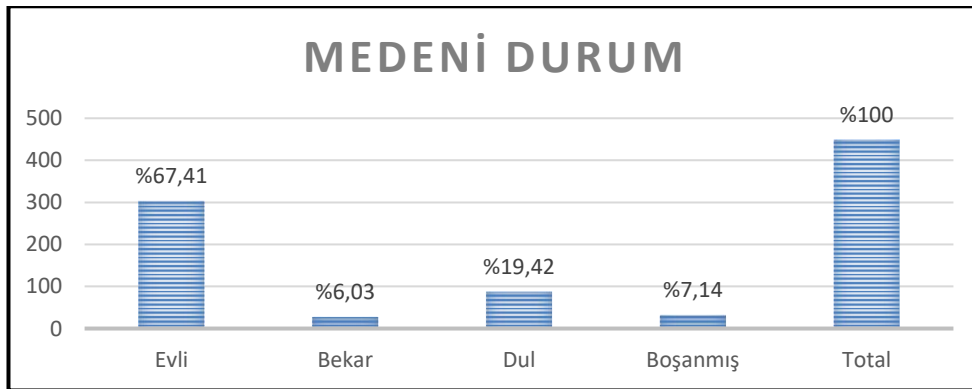
4.1.1. Katılımcıların sosyo- ekonomik özellikleri

Antalya kentinde belirlenen örnek alanlarda gerçekleştirilen anket çalışmasına katılanlar %43.75 oranında erkeklerden ve %56.25 oranında ise kadınlardan oluşmaktadır (Şekil 4.1).

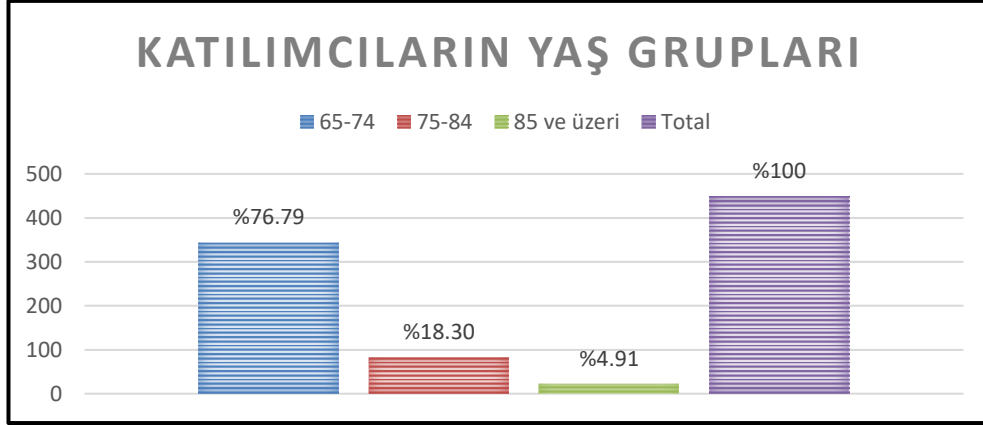
Şekil 4.1. Ankete katılanların cinsiyet dağılımları

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında ise; %67.41'i evli, %6.03'ü bekar, %19.42'si dul, %7.14'ünün ise boşanmış bireylerden oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.2).

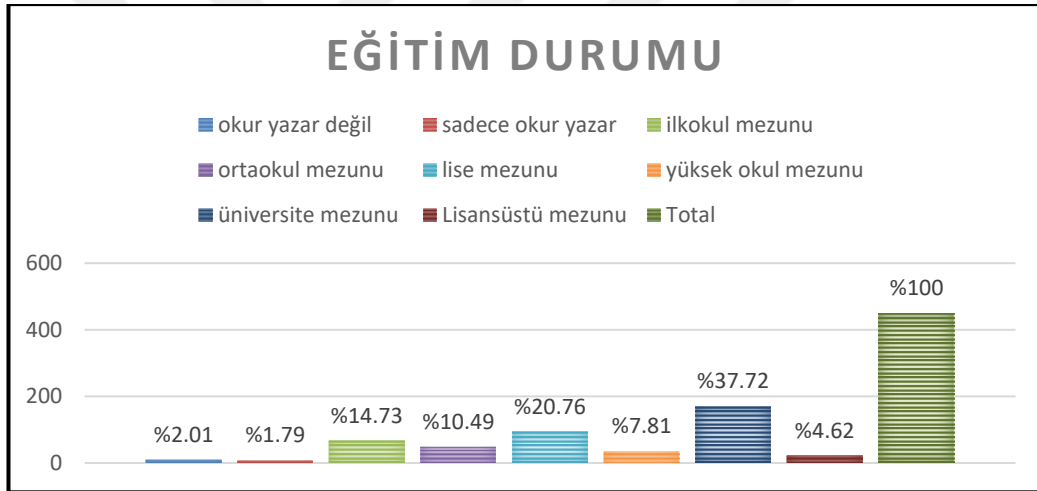
Şekil 4.2. Ankete katılanların medeni durumları

Anket çalışmasına katılanların 65-74 yaş grubu (yaşlılık), 75-84 yaş grubu (orta yaşlılık), 85 ve üzeri yaş grubu (ileri yaşlılık) olarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma sonuçlarına göre ankete katılanların %76.79'u yaşlı, %18.30'u orta yaşlı ve %4.91'i ileri yaşlı grubundaki bireylerden oluşmakta olduğu görülmektedir (Şekil 4.3).

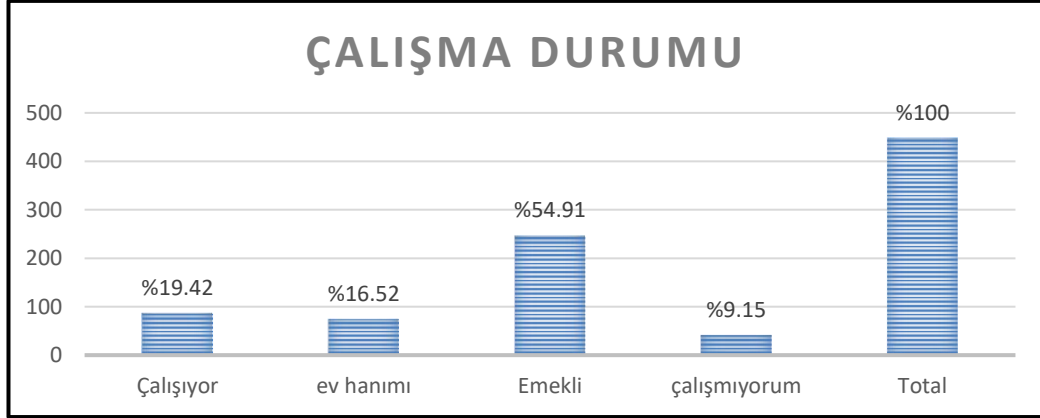
Şekil 4.3. Ankete katılanların yaş grubu

Katılımcıların eğitim durumlarına ait veriler incelendiğinde, en fazla oranın %37.72'si ile üniversite mezunları, en az oranın ise %1.79'u ile sadece okur yazar olduğu görülmektedir (Şekil 4.4).

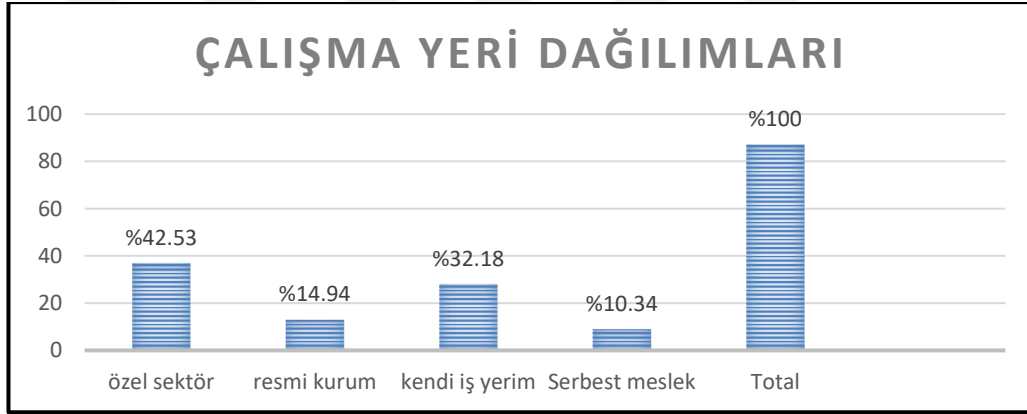
Şekil 4.4. Ankete katılanların eğitim durumları

Anket sonuçlarına göre park kullanıcılarının çalışma durumlarına ait veriler incelendiğinde, en fazla oranın %54.91'i ile emekli olduğu, %19.42'sinin herhangi bir işte aktif olarak çalıştığı, %16.52'sinin ev hanımı olduğu görülmektedir (Şekil 4.5).

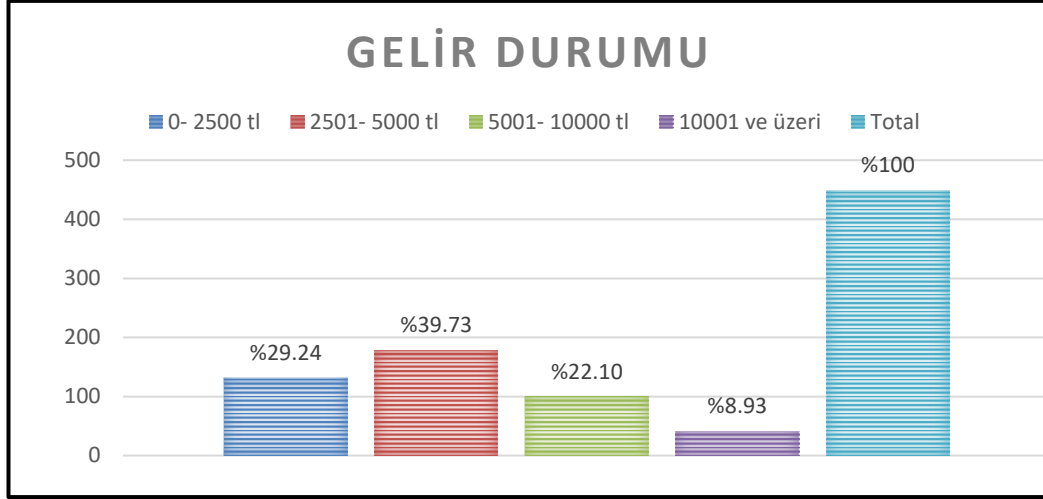
Şekil 4.5. Ankete katılanların çalışma durumları

Katılımcıların en fazla %42.53 oran ile özel sektörde çalıştığı, bu oranı %32.18 ile kendi iş yerine sahip olan bireylerin takip ettiği, en az orana ise %10.34 ile serbest meslekte çalışan bireylerden oluşmakta olduğu görülmektedir (Şekil 4.6).

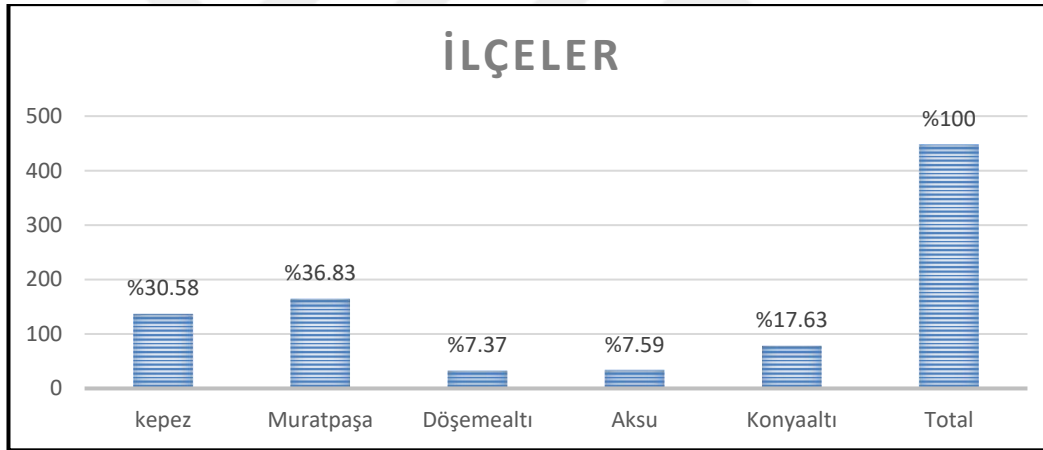
Şekil 4.6. Ankete katılanların çalışma yeri dağılımları

Anket sonuçlarına göre aylık bireysel gelir durumları incelendiğinde, katılımcıların en çok %39.73 oranı ile 2501-5000 tl grubunda bulunan bireylerden en az oranın ise %8.93 ile 10001 tl ve üzeri grubunda bulunan bireylerden oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.7).

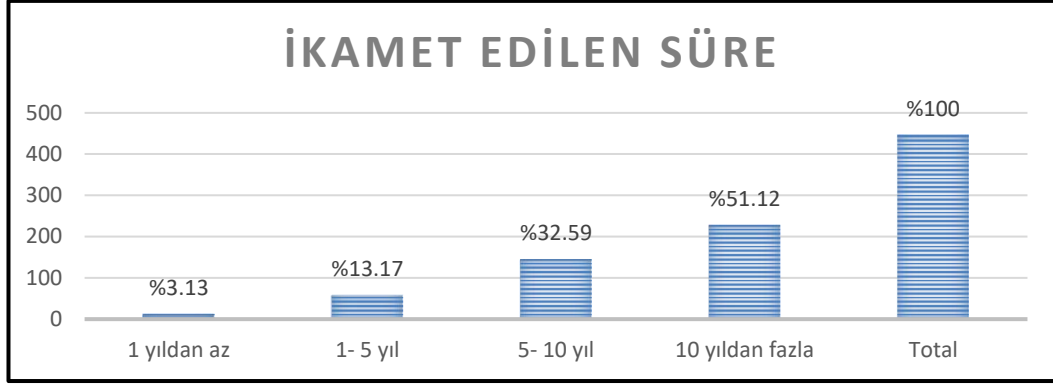
Şekil 4.7. Ankete katılanların gelir durumu

Anket çalışmasına katılanların %36.83'ü ile en fazla oranın Muratpaşa İlçesinde ikamet eden bireylerden, en az oranın ise %7.37 ile Döşemealtı İlçesinde ikamet eden bireylerden oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.8).

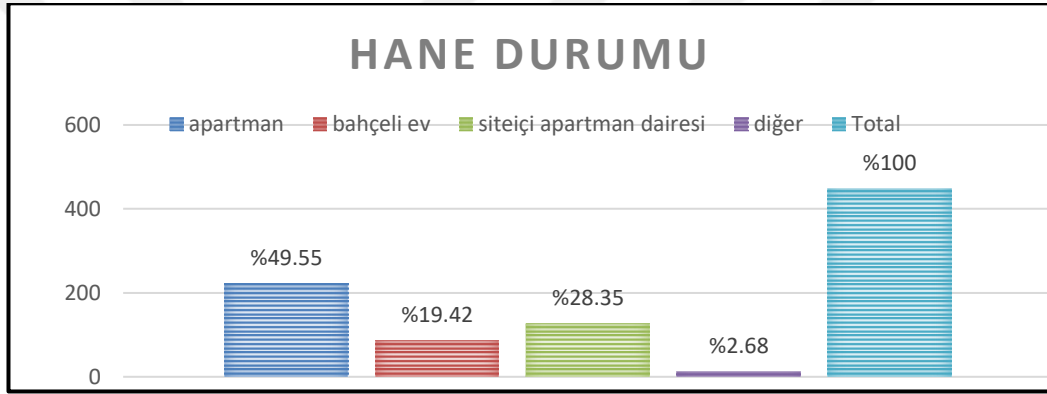
Şekil 4.8. Ankete katılanların ikamet ettikleri İlçeler

Bireylerin kaç yıldır Antalya ilinde ikamet ettiklerine bakıldığında en fazla oranın %51.12 ile 10 yıldan fazla ikamet eden bireylerin oluşturduğu görülmektedir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Ankete katılanların ikamet ettikleri süre

Katılımcıların hane durumlarına ait veriler incelendiğinde %49.55 ile en fazla oranın apartmanda oturan bireylerden oluşturduğu görülmektedir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Ankete katılanların hane durumları

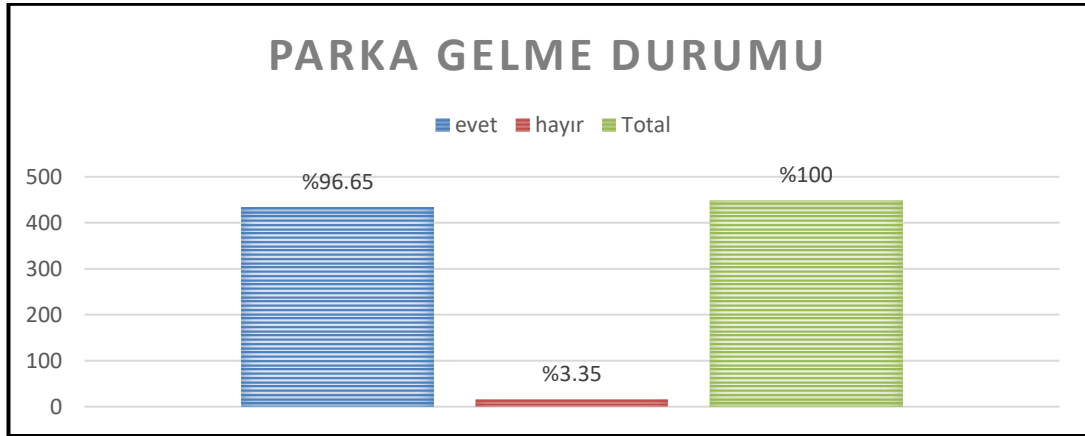
Anket çalışmasına katılan bireylerin kimle yaşadıklarına bakıldığında en fazla oranın %67.19 ile ailesiyle yaşayan bireylerin oluşturduğu, en az oranların ise sırasıyla %0.22 ile arkadaşları ile yaşayan bireylerin, %3.13'ünde diğer bireylerin oluşturduğu görülmektedir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. Ankete katılanların kimle yaşadıklarının dağılımları

4.2.2. Katılımcıların parkları genel kullanım özellikleri

Anket çalışmasına katılan bireylerin parka gelme durumları incelendiğinde %96.65'inin parkı kullandığı gözlemlenirken %3.35'lik grubuna giren bireylerin parkı çalışma ve sağlık durumlarından dolayı kullanmadıklarını geçiş amaçlı parkta bulduklarını ifade etmektedirler (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Ankete katılanların parka gelme durumları

Ankete katılanlardan parka gitme amaçlarından ve parkta karşılaştığı sorunlardan çoklu seçeneklerden içerisinde 3 tanesini seçmeleri istenmiştir. Veriler spss programı multiple response analizi ile değerlendirilmiştir. Buna göre; bireylerin parka geliş amaçları incelendiğinde %24.1'inin dinlenmek rahatlamak amacıyla, %12.1'inin birileriyle buluşmak için orada olduğunun, %11.2'sinin ise torununu oynatmak amacı ile parkı kullandıklarını Çizelge 4.1' de görülmektedir.

Çizelge 4.1. Katılımcıların parka geliş amacı

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
dinlemek rahatlamak	312	24,1%	72,4%
spor yapmak(yürümek)	123	9,5%	28,5%
birileriyle buluşmak	157	12,1%	36,4%
torunumu oynatmak	145	11,2%	33,6%
egzersiz	95	7,3%	22,0%
piknik yapmak	94	7,3%	21,8%
kitap okumak	28	2,2%	6,5%
fotoğraf çekmek	21	1,6%	4,9%
manzara seyretmek	116	9,0%	26,9%
evcil hayvan gezdirmek	32	2,5%	7,4%
diğer insanlarla bir arada olmak	92	7,1%	21,3%
geçiş amaçlı	59	4,6%	13,7%
diğer	19	1,5%	4,4%
Total	1293	100,0%	300,0%

Anket sonuçlarına göre bireylerin parklarda önemli gördüğü sorunlar incelendiği zaman parkların kirli olması, kullanıcı yoğunluğunun fazla olması ve yeterli gölgeleme elemanlarının olmaması bireylerin önemli bulduğu 3 sorun arasında görülmektedir (Çizelge 4.2).

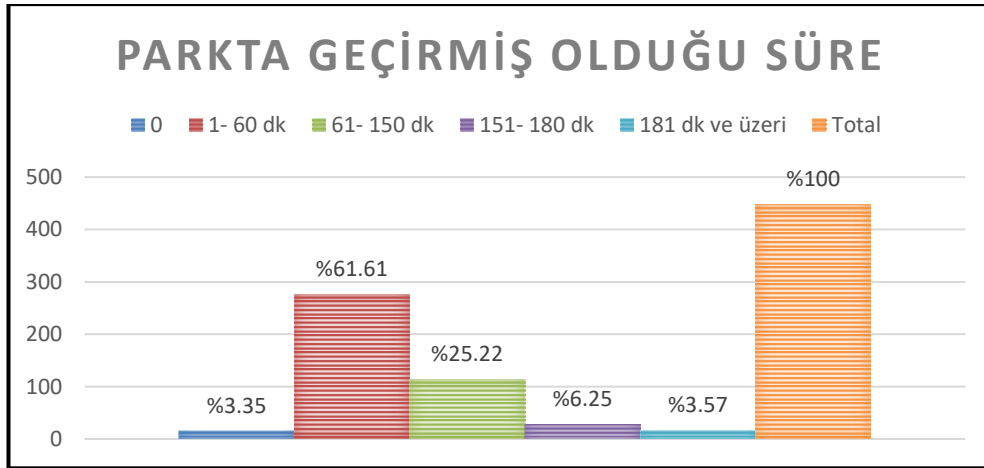
Çizelge 4.2. Katılımcıların gördüğü sorunlar

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
Donatı elemanlarının yetersiz olması (bank, çöp kutusu, aydınlatma elemanı vb.)	87	6,7%	20,2%
Bitkisel materyallerin yetersizliği	90	7,0%	20,9%
Kullanıcı yoğunluğu (Kalabalık olması)	191	14,8%	44,3%
Otopark sorunu	48	3,7%	11,1%
Parkların kirli olması	225	17,4%	52,2%

Çizelge 4.2'nin devamı

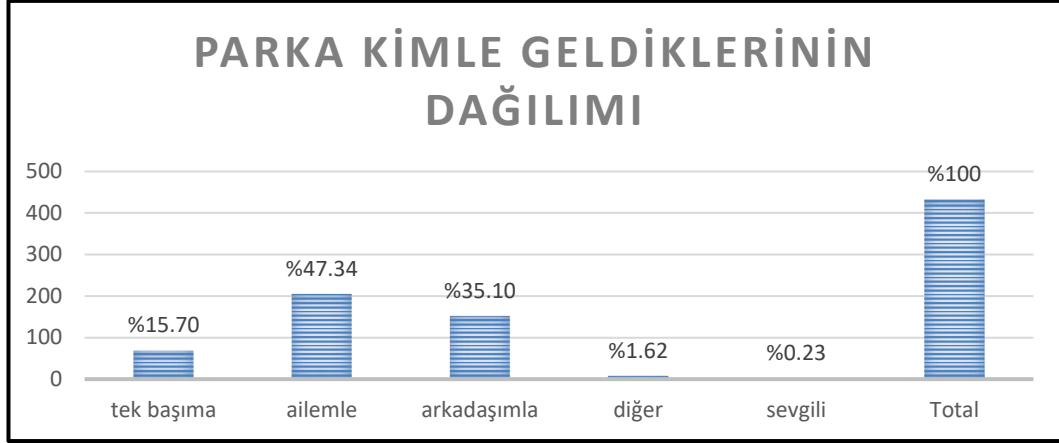
Parkin tasarımını beğenmiyorum	69	5,3%	16,0%
Bakım-Onarım çalışmalarının yetersiz olması	112	8,7%	26,0%
Yeterli gölgeleme elemanlarının olamaması	137	10,6%	31,8%
Başboş sokak hayvanlarının bulunması	85	6,6%	19,7%
Etkinliklerin olmaması	29	2,2%	6,7%
Ulaşım imkanlarının yetersizliği	34	2,6%	7,9%
gürültü	74	5,7%	17,2%
Güvenlik problemi	110	8,5%	25,5%
diğer	2	0,2%	0,5%
Total	1293	100,0%	300,0%

Bireylerin parkta geçirmiş olduğu süreler incelendiği zaman en fazla %61.61 oran ile 0-60 dk grubunda bulunan bireylerden oluştuğu en az ise %3.57'lik oran ile 181 dk ve üzeri grubunda bulunan bireylerin oluşturduğu gözlemlenmektedir (Şekil 4.13).

Şekil 4.13. Ankete katılanların parkta geçirmiş olduğu süreler

Katılımcıların parka kimle geldiklerinin dağılımına bakıldığında zaman %47.34'ünün ailesi, %35.10'nunun arkadaşları ile gelmeyi tercih ettiği görülmektedir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Ankete katılanların parka kimle geldiklerinin dağılımı

4.2.3. Katılımcıların parklarla ilgili tercihleri

Anket çalışmasının bu bölümünde katılımcılara imkanları olsa parklarda neleri değiştirmek istedikleri sorularak, alınan yanıtlar spss programında multiple response analizi ile değerlendirilmiştir. Bireylerin bitkisel materyali arttırarak, parkları temiz, bakımlı ve güvenli mekanlar haline getirmek istedikleri görülmektedir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Katılımcıların değiştirmek istedikleri öğelerin dağılımı

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
Hiçbir değişiklik yapmazdım	9	0,4%	2,1%
Parkları güvenli mekanlar haline getirirdim	302	14,7%	69,9%
Parkları temiz ve bakımlı mekanlar haline getirirdim	314	15,3%	72,7%
Parklardaki donatı elemanlarını arttırdım (bank, çöp kutusu, aydınlatma elemanı vb.)	144	7,0%	33,3%
Parklardaki spor alanlarını arttırdım	96	4,7%	22,2%
Parklardaki çocuk oyun alanlarını arttırdım	160	7,8%	37,0%
Çeşme, tuvalet gibi altyapılar yapardım	145	7,1%	33,6%
Büfe, kafe gibi satış birimlerinin olduğu mekanlar yapardım	135	6,6%	31,3%

Çizelge 4.3'ün devamı

Parklardaki bitkisel materyali arttırdım (ağaç, çalı, mevsimlik çiçekler ve çim alanlar)	208	10,1%	48,1%
Piknik için alanlar yapardım	99	4,8%	22,9%
Kütüphane yapardım	56	2,7%	13,0%
Otopark alanları yapardım	63	3,1%	14,6%
Hayvanat bahçesi yapardım	41	2,0%	9,5%
Parklara fuar, konser, tiyatro ve sergi alanları eklerdim	85	4,1%	19,7%
Parklardaki su ögesini (süs havuzu vb.) arttırdım.	193	9,4%	44,7%
diğer	5	0,2%	1,2%
Total	2055	100,0%	475,7%

4.3. Ki- Kare Bağımsızlık Testleri

Katılımcıların anket çalışmasındaki sorulara verdikleri yanıtların, demografik özelliklerine göre anlamlı şekilde farklılıklar gösterip göstermediğini saptamak amacıyla ki- kare testleri yapılmıştır. Anket formundaki katılımcıların konut durumu, gelir durumu, ikamet süresi, parkı kullanım sıklığı, parkı hangi zaman diliminde kullandıkları, parkta harcadıkları zaman, parklarda karşılaşılan sorunların kullanım tercihlerine etkisinden alınan yanıtlar, katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu özellikleri ile ki- kare bağımsızlık testlerine tabi tutulmuştur. Hatalı veriler yapılan testlerin veri kalitesini korumak amacıyla bağımsız tutulmuştur. Testler sonucunda $p < 0.05$ şartını sağlayan bulgular çizelgelerle açıklanmaya çalışılmıştır.

4.3.1. Kullanıcıların konut durumu ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki

Ankete katılan kullanıcıların, konut durumları ile parklarda karşılaşılan sorunlardan kaynaklı park kullanım tercihlerinin etkisine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Konut durumlarının karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları

	'Parkta karşılaşılan sorunların parkı kullanımına etkisi'			Total
	evet	hayır	kısmen	
Konut D. apartman	63	60	85	208
Count	63	60	85	208
% within Konut D.	30,3%	28,8%	40,9%	100,0%

Çizelge 4.4'ün devamı

bahçeli ev	Count	44	18	24	86
	% within Konut D.	51,2%	20,9%	27,9%	100,0%
siteiçi apartman dairesi	Count	42	36	47	125
	% within Konut D.	33,6%	28,8%	37,6%	100,0%
diğer	Count	4	4	4	12
	% within Konut D.	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
Total	Count	153	118	160	431
	% within Konut D.	35,5%	27,4%	37,1%	100,0%

χ^2 :12.201 df: 6 p:0.058

Yapılan ki- kare testi sonucunda bireylerin yaşadıkları konut tipinin, ‘parklarda karşılaşılan sorunlardan kaynaklı park kullanım tercihlerini’ etkilediği görülmektedir. Veriler incelendiğinde parklarda karşılaşılan sorunlardan kaynaklı en çok %51.2 ile bahçeli evlerde oturan bireylerin etkilendiği görülmektedir.

4.3.2. Kullanıcıların konut durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıkları arasındaki ilişki

Katılımcıların, konut durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıklarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Konut durumlarının parkı hangi zaman dilimine göre kullandıklarının dağılımları

			‘Parkı hangi zaman diliminde kullandıkları’			Total
			Hafta içi	Hafta sonu	hem hafta içi hem hafta sonu	
Konut D.	apartman	Count	80	87	41	208
		% within Konut D.	38,5%	41,8%	19,7%	100,0%
	bahçeli ev	Count	20	37	29	86
		% within Konut D.	23,3%	43,0%	33,7%	100,0%
	siteiçi apartman dairesi	Count	47	40	38	125
		% within Konut D.	37,6%	32,0%	30,4%	100,0%
	diğer	Count	2	9	1	12

Çizelge 4.5'in devamı

	% within Konut D.	16,7%	75,0%	8,3%	100,0%
Total	Count	149	173	109	431
	% within Konut D.	34,6%	40,1%	25,3%	100,0%

$\chi^2:19.194$ df:6 p:0.004

Yapılan ki-kare testi sonucunda kullanıcıların konut durumlarının, parkı hangi zaman diliminde kullandıklarını etkilediği görülmektedir. Veriler incelendiğinde ise apartmanda oturan bireylerin %41.8'i hafta sonu kullanmayı tercih ederken, %38.5'i hafta içi kullanmayı tercih etmektedirler. Bahçeli evlerde oturan bireylerde ise en fazla oran %43.0 ile hafta sonu kullanmayı tercih ederken, %33.7'si hem hafta içi hem hafta sonu kullanmayı tercih ettikleri gözlemlenmektedir.

4.3.3. Kullanıcıların konut durumu ile park kullanım sıklığı arasındaki ilişki

Bireylerin, konut durumu ile park kullanım sıklığına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Konut durumlarının park kullanım sıklığına göre dağılımları

			'Park kullanım sıklığı'				Total
			her gün	haftada bir	ayda bir	yılda bir	
Konut D.	apartman	Count	56	105	36	11	208
		% within Konut D.	26,9%	50,5%	17,3%	5,3%	100,0%
	bahçeli ev	Count	28	45	9	4	86
		% within Konut D.	32,6%	52,3%	10,5%	4,7%	100,0%
	siteiçi apartman dairesi	Count	33	55	29	8	125
		% within Konut D.	26,4%	44,0%	23,2%	6,4%	100,0%
	diğer	Count	0	5	6	1	12
		% within Konut D.	0,0%	41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
Total		Count	117	210	80	24	431
		% within Konut D.	27,1%	48,7%	18,6%	5,6%	100,0%

$\chi^2:16.802$ df:9 p:0.052

Yapılan ki- kare testi sonucunda kullanıcıların konut durumlarının, park kullanım sıklığını etkilediği görülmektedir. Veriler incelendiğinde ise bahçeli evlerde oturan bireylerin diğer konut tiplerine göre parkı her gün kullanmaya daha meyilli olduklarını gözlemlenmektedir.

4.3.4. Kullanıcıların gelir durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıkları arasındaki ilişki

Ankete katılan kullanıcıların, gelir durumu ile parkı hangi zaman diliminde kullandıklarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Gelir durumunun parkı hangi zaman dilimine göre kullandıklarının dağılımı

			'Parkı hangi zaman diliminde kullandıkları'			Total
			Hafta içi	Hafta sonu	hem hafta içi hem hafta sonu	
Gelir	0- 2500 tl	Count	29	64	30	123
		% within Gelir	23,6%	52,0%	24,4%	100,0%
	2501- 5000 tl	Count	57	64	50	171
		% within Gelir	33,3%	37,4%	29,2%	100,0%
	5001- 10000 tl	Count	46	30	23	99
		% within Gelir	46,5%	30,3%	23,2%	100,0%
	10001 ve üzeri	Count	17	15	6	38
		% within Gelir	44,7%	39,5%	15,8%	100,0%
Total		Count	149	173	109	431
		% within Gelir	34,6%	40,1%	25,3%	100,0%

$\chi^2 : 19.217$ df:6 p:0.004

Yapılan ki-kare testi sonucunda kullanıcıların gelir durumlarının, parkı hangi zaman diliminde kullandıkları etkilediği görülmektedir. Veriler incelendiğinde ise gelir durumu 0-2500 tl grubunda olan bireylerin genelde parkı hafta sonu kullanmayı tercih ettikleri gözlemlenmektedir.

4.3.5. Kullanıcıların gelir durumu ile parkı kullanım sıklığı arasındaki ilişki

Katılımcıların gelir durumları ile parkı kullanım sıklığına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği sorgulanmıştır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Gelir durumunun park kullanım sıklığına göre dağılımları

			'Park kullanım sıklığı'				Total
			her gün	haftada bir	ayda bir	yılda bir	
Gelir	0- 2500 tl	Count	33	71	18	1	123
		% within Gelir	26,8%	57,7%	14,6%	0,8%	100,0%
	2501- 5000 tl	Count	54	77	32	8	171
		% within Gelir	31,6%	45,0%	18,7%	4,7%	100,0%
	5001- 10000 tl	Count	21	47	18	13	99
		% within Gelir	21,2%	47,5%	18,2%	13,1%	100,0%
	10001 ve üzeri	Count	9	15	12	2	38
		% within Gelir	23,7%	39,5%	31,6%	5,3%	100,0%
Total		Count	117	210	80	24	431
		% within Gelir	27,1%	48,7%	18,6%	5,6%	100,0%

$\chi^2 :25.832$ df:9 p:0.002

Yapılan ki-kare testi sonucunda farklı gelir durumuna sahip olan kullanıcıların en fazla oranla parkı haftada bir kullanmayı tercih ettikleri gözlemlenmektedir.

4.3.6. Kullanıcıların çalışma durumu ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki

Ankete katılan kullanıcıların çalışma durumları ile parklarda karşılaşılan sorunlardan kaynaklı park kullanım tercihlerinin etkisine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Çalışma durumlarının karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları

			'Parkta karşılaşılan sorunların parkı kullanımına etkisi'			Total
			evet	hayır	kısmen	
Çalışmadurumu	Çalışıyor	Count	40	14	25	79
		% within Çalışmadurumu	50,6%	17,7%	31,6%	100,0%
	ev hanımı	Count	25	20	26	71
		% within Çalışmadurumu	35,2%	28,2%	36,6%	100,0%

Çizelge 4.9'un devamı

Emekli	Count	71	69	101	241
	% within Çalışmadurumu	29,5%	28,6%	41,9%	100,0%
çalışmıyorum	Count	17	15	8	40
	% within Çalışmadurumu	42,5%	37,5%	20,0%	100,0%
Total	Count	153	118	160	431
	% within Çalışmadurumu	35,5%	27,4%	37,1%	100,0%

χ^2 :17.758 df:6 p:0.007

Yapılan ki-kare testi sonucunda kullanıcıların çalışma durumlarının, parkta karşılaşılan sorunların parkı kullanımına etkisi görülmektedir. Veriler incelendiğinde çalışan bireylerin parkta karşılaştıkları sorunlardan daha fazla etkilenerek park kullanımlarını etkilediği görülmektedir.

4.3.7. Kullanıcıların çalışma durumu ile parkta yaklaşık olarak geçirdikleri süre arasındaki ilişki

Bireylerin çalışma durumları ile parkta geçirmiş oldukları süreye göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Çalışma durumunun park kullanım süresine göre dağılımı

			'Park kullanım süresi'				Total
			0- 60 dk	61- 150 dk	151- 180 dk	181 dk ve üzeri	
Çalışmadurumu	Çalışıyor	Count	43	22	12	2	79
		% within Çalışmadurumu	54,4%	27,8%	15,2%	2,5%	100,0%
ev hanımı	Emekli	Count	55	12	2	2	71
		% within Çalışmadurumu	77,5%	16,9%	2,8%	2,8%	100,0%
çalışmıyorum	çalışmıyorum	Count	146	71	12	12	241
		% within Çalışmadurumu	60,6%	29,5%	5,0%	5,0%	100,0%
Total		Count	30	8	2	0	40
		% within Çalışmadurumu	75,0%	20,0%	5,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	274	113	28	16	431
		% within Çalışmadurumu	63,6%	26,2%	6,5%	3,7%	100,0%

χ^2 :22.981 df:9 p:0.006

Yapılan ki-kare testi sonucunda kullanıcıların çalışma durumlarının farklı olmasına rağmen bireylerin park kullanım süresinde en çok oranla 0-60 dk park kullanım süresini tercih ettikleri ayrıca emeklilerin 0-60 dk park kullanımını ile arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

4.3.8. Kullanıcıların yaşı ile parklardaki sorunların kullanım tercihini etkilemesi arasındaki ilişki

Ankete katılan kullanıcıların yaşları ile parklarda karşılaşılan sorunlardan kaynaklı park kullanım tercihlerinin etkisine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Yaşın karşılaşılan sorunlara kullanıma etkisinin dağılımları

			'Parkta karşılaşılan sorunların parkı kullanımına etkisi'			Total
			evet	hayır	kısmen	
Yaş	65-75	Count	109	91	131	331
		% within Yaş	32,9%	27,5%	39,6%	100,0%
	75- 85	Count	28	27	24	79
		% within Yaş	35,4%	34,2%	30,4%	100,0%
	85 ve üzeri	Count	16	0	5	21
		% within Yaş	76,2%	0,0%	23,8%	100,0%
Total		Count	153	118	160	431
		% within Yaş	35,5%	27,4%	37,1%	100,0%

χ^2 :20.003 df:4 p:0.000

Yapılan ki-kare testi sonucunda kullanıcıların yaşının, parkta karşılaşılan sorunların parkı kullanımına etkisi görülmektedir. Veriler incelendiğinde 85 ve üzeri yaş grubuna sahip olan bireylerin parkta karşılaşılan sorunlardan daha fazla etkilenerek park kullanımlarını etkilediği görülmektedir.

Çalışma sonucunda; parkların zamansal kullanım özellikleri incelendiği zaman en düşük kullanımın kış mevsiminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkbahar döneminde bireylerin en fazla 14.01-16.00, yazın en fazla 12.01-14.00, sonbaharda en fazla 20.01 ve sonrası ve kışın 08.01-10.00 zaman aralığında kullanıldığı görülmüştür. Şavklı (2012)'nin tüm yaş gruplarını içeren çalışmasında kullanıcıların ilkbaharda en fazla 14.01-16.00, yazın en fazla 18.01-20.00, sonbaharda en fazla 14.01-16.00 ve kışın en fazla 12.01-14.00 zaman aralığında kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tercih saatleri arasında oluşan farklılıkların yaşla bir alakası olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yılmaz vd. (2016) yaşlı bireylerin memnuniyet ölçütlerinin belirlenmesine yönelik çalışmada, yaşlı bireylerin parkların güvenli olmasını istedikleri, yeşil alan ve

bitkilendirmelerin yeterli olması gerektiğinin, yaşlı bireylerin parklar içerisinde rahat kullanabilecekleri insanın antropolojik ölçülerine uygun oturma birimlerinin bulunmasını ve parkların temiz olması gerektiğinin sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda; yaşlı bireylerin istek ve ihtiyaçlarının önemini göz önüne sermişlerdir.

Oğuz vd. (2010) yaşlı bireylerin yeşil alan ve doğal peyzaj unsurlarını içinde barındıran mekanları tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmadan anlaşıldığı üzere yaşlı bireyler için yeşil alanların önemi vurgulanmıştır.

Yapılan birçok çalışma, doğanın yaşlılar üzerinde yaşam kalitesi ve psikolojik anlamda olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir. Parkların bireylerin sosyalleşmesini sağlamasının yanında, yaşlı bireyler içinde yaşam kalitesinin belirlenmesinde önemli bir ölçüt olduğundan bahsedilmiştir. Yaşlıların buldukları bölge, sosyo-demografik ve sosyokültürel özellikleri farklı olmasına karşın doğal ortamı tercih ettikleri ve doğanın insan üzerine olumlu yönde etkisinin olduğu düşüncesine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bilgi günümüzde sağlıklı ve aktif yaşlanmaya katkı sağlayacak farklı aktivitelerin gerçekleştirilecek doğal ortamlarının korunması veya yeniden oluşturulması gereğine işaret ettiğini ortaya koymuşlardır.

Erkan ve Köse (2014)'ün yapmış oldukları çalışma sonucunda Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre yaşlılıkta meydana gelen işlevsel kapasitedeki azalmaların ve fizyolojik gerilemelerin engelliliği beraberinde getirdiği, bu bağlamda yaşlılıkla ilgili gereksinimlerin engellilik gereksinimleri ile bağlantılı olduğunu, dolayısıyla tüm engel grupları tarafından kullanılan ve önemli bir sosyalleşme ortamı sunan bu ortak alanların tasarımları, engellilik ve yaşlılık kriterleri göz önünde bulundurularak yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Yılmaz ve Gökçe (2012); kentsel çevrede yapılacak düzenlemeler engelli ve yaşlıların topluma uyum sağlamasına büyük katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Bu bağlamda; kentli bireylerin psikolojik olarak mutlu olmak istediğinde, öncelikle doğa ile bütünleşmek istemekte ve bunun mekânsal yansıması da kendini açık yeşil alanların en temel oluşumu olan parklar üzerinde göstermekte olduğunu vurgulamışlardır.

Bu çalışma sonucunda, yaşlı dostu kentlere uyum sürecinde peyzaj mimarlığı meslek disiplini adına atılacak ilk adımlar belirlenerek, bununla birlikte Akdeniz iklimi özelinde parklarda biyoklimatik konfor sağlanmasının alt yapısı oluşturulması için öneriler geliştirilmiştir.

5. SONUÇLAR

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar sınıflandırılarak gözleme dayalı sonuçlar ve anket çalışmasına dayalı sonuçlar olarak iki başlık altında incelenmiştir.

5.1. Gözleme Dayalı Sonuçlar

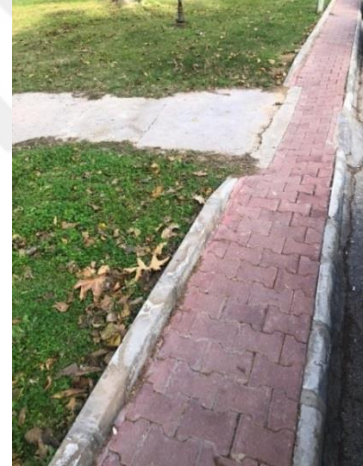
Arazi gözlemleri ve anket uygulamaları süresince Antalya'daki parklarda yaşlıların kullanımına uygun kullanımların olduğu görülmekle beraber bazı eksiklikler de göze çarpmaktadır. Çalışma alanlarında bulunan donatı birimlerinin genellikle yeterli miktarda olduğu gözlemlenirken, çeşitli parklarda kullanımdan kaynaklı eksiklikler, bozulmalar olduğu görülmektedir. Alanlarda bulunan çöp kutuları buna örnek verilebilmektedir (Şekil 5.1a). Söz konusu bozulmalar ilgili yerel yönetim biriminin bakım koşullarını sağlaması durumunda ortadan kalkacak niteliktedir. Aynı şekilde yaşlılar için önemli bir donatı olan oturma birimlerinin de uygun bakım koşullarının sağlanması, gerekli yenilemelerin yapılması, hem yaşlı ergonomisi hem de Antalya'nın içinde bulunduğu iklim koşulları göz önünde bulundurularak bir tasarım yaklaşımında bulunulması önem taşımaktadır (Şekil 5.1b). Çalışma alanlarında bulunan yaya yollarının büyük çoğunluğunda yol genişliklerinin ve bordür uygulamalarının yaşlı ve engelli bireylerin kullanımına uygun olduğu göze çarparken, az sayıdaki parklarda eksiklikler görülmektedir (Şekil 5.1c).

(a)

(b)

(c)

Şekil 5.1. Parkların mevcut durumlarından örnekler

Ayrıca yaya yollarında kullanılan döşeme malzemelerin seçimi de gerek iklimsel özellikler (renk, kayganlık) gerek yaşlı kullanımına uygunluk (uygun derz aralığı, eğim, pürüzlü yüzey vb) açısından önemli bir konudur. Derz aralığı uygun olmayan kayrak taşı, yürüme açısından zorluk oluşturabilecek granit küp taş gb. malzemelerin seçimi yaşlı bireylerin parkları kullanırken zorluk yaşamalarına sebebiyet verebilmektedir. Park bakımları yapılırken revizyon aşamasında veya yeni yapılacak uygulamalarda bu duruma dikkat edilmelidir (Şekil 5.2a). Araştırma alanlarındaki merdiven ve rampaların mevcut durumu bazı parklarda yaşlı ve engelli bireylerin kullanımı açısından düşme, yaralanma, kayma, sakatlanma vb. olumsuz ve tehlikeli durumlar oluşturması ihtimali göz önünde

bulundurularak, ıslandığında kaygan zemin olması sebebiyle mermer, traverten gb. malzemelerin seçilmemesi revize edilmesi gerektiği düşünülmektedir (Şekil 5.2b.c)

(a)

(b)

(c)

Şekil 5.2. Parklardaki döşeme malzemeleri ve rampa örnekleri

Yaya yolları ile ilgili dikkat edilmesi gereken bir durum da bitkisel tasarımdır. Bitkisel tasarım aşamasında tür seçimi yapılırken iklimsel özellikler ve bakım şartlarının yanında özellikle bazı dönemlerde meyve, dal, çiçek, yaprak vb. dökümü ile baston, tekerlekli sandalye veya yaya olarak dolaşımını sağlayan yaşlı bireyler için tehlike yaratmayacak türler dikkate alınmalıdır.

Araştırma alanlarında aydınlatma sistemlerinin özellikle merkezi alanlara yakın parklarda yeterli sayıda bulunduğu gözlemlenmektedir. Parklarda bulunan aydınlatma elemanları yaşlı bireylerin parkları rahat ve güvenli bir şekilde kullanımlarına olanak sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Gerçekleştirilen arazi çalışmaları sırasında Antalya'daki parkların kullanıcı yoğunluğu göz önüne alındığında bireylerin konutlarına yakın olan parkları veya ulaşımı kolay olan, merkezde bulunan parkları tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca yaşlı bireylerden kadın kullanıcıların çoğunlukla çocuk oyun alanları olan parkları tercih ettiği, erkek kullanıcıların ise, içerisinde cafe, kâğıt oyun alanı veya belirli hizmetleri olan parkları tercih ettikleri görülmüştür. Torununu oynatmak amacı ile çocuk oyun alanları olan parkları tercih eden bireylerin özellikle yaz mevsiminde parklarda kullanılan plastik malzemeden dolayı kokudan çok rahatsız olduklarını parkı kullanmayı güç hale getirdiğini sözlü görüşmelerde beyan etmişlerdir.

Kullanıcılarla yapılan görüşmeler sonucunda bastonlu bireylerin parklarda sokak hayvanları tarafından saldırıya uğradıkları bu yüzden parka tek gelmeye çekindiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemler esnasında yaşlı bireylerle yapılan sözlü görüşmelerde, parka yalnız gelmekten tedirgin olduklarını ifade etmişlerdir. Parkı kullanmadıklarını ifade eden bireylerin ise, çalışma yoğunluğundan fırsat bulamadıklarını belirtmişlerdir.

5.2. Anket Çalışmasına Dayalı Sonuçlar

Anket çalışmasında ortaya çıkan ilk önemli bulgu yaşlı bireylerin parkları yoğun olarak kullandıkları veya kullanma taleplerinin olduğudur. Hızla kentleşen mekanlar arasında doğadan kopan yaşlı bireyin yeşil alana duyduğu özlem çalışma kapsamında açıkça görülmektedir. Yeşil alanlar yaşlı bireyler için sosyalleşme imkanı yaratan kamusal alanlardır ve bireyin sosyal olarak toplumdan izole edilmesine engel olmaktadır.

Çalışma kapsamında, araştırma alanlarında parkların kullanıcı profiline bakıldığı zaman; çoğunluğunu kadınların oluşturduğu ve kullanıcı yoğunluğunun evli bireylerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Parkları kullanan bireylerin yaşlı bireylerden (65-74) oluştuğu, kullanıcıları emekli bireylerin oluşturduğu, çalışan bireylerin ise yoğunluğunun özel sektörde olduğunun sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında incelenen parkların halihazır durumuna bakıldığı zaman parkların büyük çoğunluğunun özellikle yaşlı bireyler için tasarlanmamış olmasına rağmen kullanım yoğunluğunun gözlemlenmesi, bireylerin aslında yeşil alanlara ne kadar çok ihtiyaç duyulduğunun bir göstergesidir.

Kullanıcılarla yapılan görüşmeler sonucunda bireylerin büyük bölümünün apartmanda oturduğu ve ailesiyle yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Apartmanda oturan bireylerin park kullanıcılarının büyük çoğunluğunu oluşturması, aynı zamanda kullanıcıların yeşil alanlara duyduğu özlem ve arzunun da bir göstergesidir.

Anket çalışmasına katılan bireylerin büyük çoğunluğunun parkları kullandığını ve geliş amaçlarının ise; dinlenmek rahatlamak, biriyle buluşmak gibi daha pasif rekreasyon amaçları içerdiği ve ayrıca önemli bir aktivite olarak torununu oynatmak için kullandıkları anlaşılmıştır. Yeşile duyulan talep doğrultusunda parkların bireylerin rahatlamasına, sosyalleşmesine olanak sağladığı fikrinden hareketle yeşil alanların niteliğinin ve fonksiyonlarının artırılması uygun olacaktır.

Katılımcıların parklarda önemli gördükleri sorunlar incelendiği zaman, parkların kirli olması, kullanıcı yoğunluğunun fazla olması ve yeterli gölgeleme elemanının bulunmadığı seçenekleri ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. İçinde bulunduğu iklim kuşağı dikkate alındığında yeşil alanların tasarımı yapılırken iklimsel özellikler göz önünde bulundurularak bir tasarım yaklaşımında bulunulması gerekmektedir. Park kullanıcılarının yaş faktörü göz önüne alındığında biyo iklimsel konfor yaratılabilmesi amacı ile parkların yazları daha serin olması ve gölgeleme ihtiyacının karşılanması amacıyla gerek yapısal gerek bitkisel olarak tasarım çözümlerinin üretilmesi; rüzgar koridorları oluşturması, ortamda nemin yükselmesine sebebiyet vermeyecek uygulamalar yapılması uygun olacaktır.

Parklarda kullanım yoğunluğunun oluşturacağı ses, uğultu, görüntü kirliliği gibi rahatsız edici unsurların, park tasarım süreçlerinde bitkisel tasarımlarla ve su öğeleriyle destekleyerek perdeleme görevi oluşturmasına böylelikle rahatsız edici unsurların en aza indirgenmesine olanak sağlayacaktır.

Bireylerin parklara geliş sürelerine bakıldığı zaman yoğunluğunun en fazla bir saat olduğu ve ailesi ile parka gelmeyi tercih ettikleri ortaya konulmuştur. Yeşil alanlara duyulan talep yanında kullanım süresinin 1 saat seviyesinde yoğunlaşmasının kullanıcı yanıtlarından hareketle parkların bakımsız olması ve iklimsel şartlara uygun tasarım

yapılmamış olması kaynaklı olduğu göze çarpmaktadır. Bu sürenin uzatılabilmesi için gerekli koşulların sağlanmasının yanında tuvalet, büfe vb. ihtiyaç karşılayabilecek birimlerin parkların içinde veya yakınında konumlanması etkili olabilecektir.

Bahçeli evlerde oturan bireylerin, parklarda karşılaşmış oldukları sorunlardan daha fazla etkilenecek sonuçların park kullanımlarına yansıdığını, apartmanda oturan bireylerin ise; karşılaştıkları sorunlardan çok fazla etkilenmeyerek park kullanımlarına yansımadağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bahçeli evlerde oturan bireylerin diğer konut tiplerinde oturan bireylere göre parkı her gün kullanmaya daha meyilli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışan bireylerin “parklarda karşılaştıkları sorunlardan daha fazla etkilenecek park kullanım desenlerinin etkilendiğı” sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların yaşı ile parklardaki sorunların kullanıma etkisinin arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; 85 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunan bireylerin parklarda karşılaştıkları sorunlardan diğer yaş grubunda bulunan bireylere göre daha fazla etkilendiğı ve bunun park kullanımlarını etkilediğı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sunuş parklarda herhangi bir problem yaşayan kullanıcıların bir bölümünde “parka küsme” sorunu yaşadıklarını göstermekte ve güvenlik ve bakım şartlarının sağlanmasının önemini ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında bireylere imkanları olsa parklarda değiştirmek istedikleri şeyler sorulduğunda çoğunluğun parkları temiz ve bakımlı mekanlar haline getirmek istedikleri, parkları güvenli mekanlar haline getirmek istedikleri ve parklardaki bitkisel materyali arttırmak istediklerini sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma sonucunda, yaşlı bireylerin toplumun diğer gruplarından daha farklı istek, ihtiyaç ve beklentilerinin olabildiğı ortaya konulmuştur. Bu süreçte karar vericilerin, tasarımcıların ve uygulayıcıların yaşlıların ihtiyaçlarını göz önüne alarak yaklaşmaları durumunda gelecekte optimum koşulları içeren bir toplumun mümkün olabileceğı açıktır. Türkiye'nin hızla yaşlanmakta olduğı gerçeğinden hareketle, kentlerin yaşlı bireyler için daha yaşanabilir bir alt yapıya sahip olması ancak böyle bir yaklaşımla mümkün olacaktır.

6. KAYNAKLAR

- Akın, Z.Ş. 2006. Çocuklar İçin İyileştirme Bahçeleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 128 s.
- Akın, G., Önal, S. 2016. Kentsel Alanların Tasarımında Ergonomik Sorunlar, AÜDTCF, *Antropoloji Dergisi*, 31, 51-60.
- Altınçekiç, H., ve Kart, N., 2007. Kentsel Yeşil Alanlarda Bitkisel Tasarım ve Bitkilerin Kullanım Olanakları, İBB Park Bahçe Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul.
- Anonim 1: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 2019. Engelli ve Yaşlı İstatik Bülteni
https://ailevecalisma.gov.tr/media/11564/eyhgm_buelten_temmuz2019.pdf [Son erişim tarihi: 24.12.2019].
- Anonymous 2: ENIL. http://www.enilnet.eu/Intergenerational_Learning_and_Active_Ageing-European_Report.pdf, [Son erişim tarihi: 20.03.2019].
- Arslan, M. ve Katipoğlu, E. 2011. Kentsel Çevrede Yaşlı Kişilerin Sağlığı Ve Etkinlikler İçin Bitki Yetiştiriciliğinin Önemi, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, (1-2), 44-52.
- Arslan, M. ve Ekren, E. 2017. Yaşlı Kişilerin Sağlığı Ve Etkinlikleri İçin Terapi Bahçeleri, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(2), 361-373.
- Arun, Ö. 2008. Yaşlı Bireyin Türkiye Serüveni: Kaliteli Yaşlanma İmkânı Üzerine Senaryolar, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 313-330.
- ASPB. 2013. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü “Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı”, Ankara <http://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/yaslihizmetleri> [Son erişim tarihi: 18.01.2017].
- Atlı, M. 2014. İstanbul Metropoliten Alanında Kentsel Yeşil Alanlar ve Parkların Erişilebilirlik Ölçütlerinin Değerlendirilmesi: Kadıköy Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 81s.
- Aydın, A. ve Sayılan Aydın, A. 2014. Aktif yaşlanma İle Hayat Boyu Öğrenme Arasındaki İlişkiye Teorik Bir Bakış, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 4(2), 76-81.

- Aydemir, S. E. 2004. Kentsel açık ve yeşil alanlar-rekreasyon. Kentsel alanların planlanması ve tasarımı. Akademi Kitabevi, Trabzon, 284–337.
- Aysan, Ü. 2016. Yaşlılık Ve Toplumsal Değişim. Toplumsal Değişim Enstitüsü, Toplumsal Değişim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 397-409.
- Bahar, G., Bahar, A., Savaş, A.H. 2009. Yaşlılık ve Yaşlılara Sunulan Sosyal Hizmetler, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4, 12.
- Beğer, T. Ve Yavuzer, H. 2012. Yaşlılık ve Yaşlılık Epidemiyolojisi, *Klinik Gelişim Dergisi*, 1-3, 25.
- Biggs, S. And Haapala, I. 2015. Age Friendly Environments, *Journal of Social Work Practice*, 29 (1), 1-3.
- Biggs, S and Carr, A. 2015. Age and Child-Friendly Cities and The Promise of International Space, *Journal of Social Work Practice*, 29 (1), 99-112.
- Bilen, M. 1983. Sağlıklı İnsan İlişkileri, Ailede, Kurumlarda, Toplumda. Ankara: Teknik Basım Sanayi.
- Bilgili, B.C., ve Gökyer, E., 2012. Urban Green Spaces System Planning-Landscape Planning, 978-953-51-0654-8
<http://www.intechopen.com/books/landscapeplanning/urban-green-spacesystem-planning> [Son erişim tarihi: 03.05.2017].
- Birren, J.E. 1982. The Psychology of Aging. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Bloom E.D., Canning, D., Fink, G. 2008. Population Aging and Economic Growth, The International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank, On behalf of the Commission on Growth and Development, Working Paper No. 32, Washington.
- Bowler, D.E., Buyung-Ali, L.M., Knight, T.M., Pullin, A.S. 2010. A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments, *BMC Public Health*, 10, 456.
- Bulut, Y., Göktuğ, H.,T. 2006. Sağlık Bulma Yönünde Çevresel Bir Etken Olarak İyileştirme Bahçeleri, *GOÜ. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22(3), 9-15.
- Burcu, E. 2004. Türkiye’de Özürlü Birey Olma: Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, s.322

- Buys, Laurie and Boulton-Lewis, Gillian M. and Tedman-Jones, Jan S. and Edwards, Helen E. and Knox, Marie F. and Bigby, Christine. 2008. Issues of Active Ageing: Perceptions of Older People With Lifelong Intellectual Disability, *Australasian Journal On Ageing*, 27(2), 67-71.
- Cella, D. F. 1994. Quality of Life: The Concepts and Definition. *Journal of Pain and Symptom Management*, 9(3), 186-192.
- Chiesura A. 2004. The Role of Urban Parks For The Sustainable City, *Landscape and Urban Planning*, 68, 129-138.
- Cüce, B. 2018. Huzurevi Bahçelerinin Peyzaj Tasarımı Yönünden İrdelenmesi: Fethi Bayçın Huzurevi (Antalya) Örneğinde Tasarım Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 160s.
- Çifçili, S. 2012. Aktif Yaşlanma: Fiziksel Boyut. *The Journal of Turkish Family Physician*. 3(1), 6-12 <http://turkishfamilyphysician.com/makaleler/derleme/aktif-yaslanmafizikselboyut/> [Son erişim tarihi: 15.04.2018].
- Coley R., Kuo F., Sullivan W., .1997. Where does Community Grow? The Social Context Created by Nature in Urban Public Housing, *Environment and Behaviour*, 29, 468-494.
- Çamur, D. ve Vaizoglu, A.V. 2012. Sağlıklı Yaşlanma İçin Çevre. Yaşlı Sağlığı: Sorunlar Ve Çözümler, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği Yayını, 2012-1, 31-36.
- Çolak, M. ve Özer, Y.E. 2015. Sosyal Politika Anlamında Aktif Yaşlanma Politikalarının Ulusal ve Yerel Düzeydeki Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(55), 115-124 www.esosder.org [Son erişim tarihi: 21.11.2017].
- Coşaner, M., Kiper, T., Korkut A. 2014. Mahalle Parklarının Peyzaj Tasarım ve Kullanım Kriterleri Açısından İrdelenmesi: İstanbul Şişli Örneği, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11(3), 01-18.
- Dirik, H., 1996. Kent Ağaçlarının Yönetimi, Kent Ağaçlandırmaları ve İstanbul'96 Sempozyumu, İsfalt Yayını:3, İstanbul.
- Dolap, K.H., Tural, O. 2016. Herkes İçin Sürdürülebilir Ürün Tasarımı; Braun Prize Tasarım Yarışması Analizi, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 9, 64-81.
- DPT, 2007. Türkiye'de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Yayın No: DPT2741.
- DSÖ, 1998. Dünya Sağlık Raporu, Dünya Sağlık Örgütü Yayınları, 7:251, Genova.

- DSÖ, 2002. Active Ageing: A Policy Framework. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67215/1/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf
[Son erişim tarihi: 12.03.2017].
- Durak, M. 2004. Yaşadığı Ortamda Yaşlıya Hizmet Modeli. Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi, Yaşlılara Hizmet Merkezi Yayınları.
- Düzenli, T., Özkan, G., Alpak, M. 2016. Kent Parklarının Yaşlılara Sunduğu Olanaklar Açısından İncelenmesi: *Trabzon Kenti Örneği, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37(4), 141-154.
- Düzenli, T., Özkan, D.G., 2016. Examination Of Urban Parks Based On The Psychosocial Needs Of Older People. *ASOS Journal The Journal of Academic Social Science*,4(35): 166-183.
- Dzhambov, M.A., Dimitrova, D.D. 2014. Elderly Visitors of an Urban Park, Health Anxiety and Individual Awareness of Nature Experiences, *Urban Forestry & Urban Greening*, 13, 806-813.
- Er, D., 2009. “Psikososyal Açından Yaşlılık”, Fırat Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt: 4 Sayı 11, s:14, Elazığ.
- Ergin, S. Ve Elmacı, D. 2015. Beden, Ruh Ve Zihin İçin Gıda Projesinde Aktif Yaşlanma Ve Kuşaklararası Dayanışma Örnekleri, Yaşlı Dostu Kentler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 95-105.
- Ersanlı, K., Kalkan, M. 2008. Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açından Yaşlılık. Pagem Akademi Yayınları.
- Esin A., Aydın C., Bakır M.A., Gürbüzsel E. 2001. Örneklemeye Yöntemleri(Taro Yamane), Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Ersoy, M., Dede, O.M., Karamustafaoğlu, O., Ergen, Y.B. 2015. Yaşlanan Nüfus Karşısında Yerel Yönetimler Ve Kent Konseylerinin Çabaları: 2011 Kent Konseyleri Amasya Çalıştayı, Yaşlı Dostu Kentler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 449-463.
- Eşkil, Ö. Y. 2011. Engelliler için Dış Mekân Tasarım Özellikleri Bağlamında Ankara Kent Parklarının İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Bartın, 321 s.
- Evcil, A.N, 2009. Wheelchair accessibility to public buildings in Istanbul. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*. Cilt 4, 2, s. 76–85.

- Geçtan, E. 1982. İnsan Olmak. İstanbul: Adam Yayıncılık.
- Gökçe Kutsal Y. 2003. Yaşlanan insan ve yaşlanan toplum. Hacettepe Toplum Hekimliği Bülteni, 3-4,1-6.
- Gökgür, P. 2006. Yaşlıların Fiziksel Mekanda Kendilerini Daha İyi İfade Edebilmeleri İçin Alınması Gereken Önlemler, Tasarım Kuram Dergisi, 4, 77.
- Gül, A. ve Kılıç, V., 2001. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi A2*, 1302-7085, 27-48.
- Gül, A., Küçük, V. 2001. Kentsel açık-yeşil alanlar ve Isparta kenti örneğinde irdelenmesi, *S.D.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, Seri:A, Sayı:2, 27-48.
- Güner, P. ve Güler, Ç., 2002. Yaşlıların Ev Güvenliği ve Güvenlik Listesi, *Turkish Journal of Geriatrics*, 5 (4): 150-154.
- Herzog, T.R., Maguire, C.P., and Nebel, M.B. 2003. Assessing the restorative components of environments. *Journal of Environmental Psychology*, 23: 159-170.
- Hornquist, J. O. 1990. Quality of Life: Concept and Assessments. *Scand Journal Public Health*, 18(1), 69-79.
- Kahn, P.1999. The Human Relationship with Nature: Development and Culture, *MIT Press*, Cambridge, MA.
- Kalaycı, I. 2015. Yaşlılık Statüsü, Rollerini Açısından Yaşlıların Toplumsal Beklentisi ve Sorunları (Isparta Örneği). Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 416 s.
- Kalınkara, V. 2010. Yaşlı Bireyler İçin Yaşam Çevresinin Ergonomik Tasarımı. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1,54-64.
- Kalınkara, V. 2015. Yaşlılarda Mekân Algısı: Yerinde Yaşlanmayı Destekleyecek Düzenlemeler, *Yaşlılık Atölyesi Bildiri Kitabı*, 10.
- Kandemir, R.V. 2010. Kamusal alan içerisinde mahalle parkları ve bir mahalle parkı tasarım rehberi düşüncesi, Yüksek Lisans Tezi ,Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, R., Kaplan, S. and Ryan, R.L. 1998. *With People in Mind*. Island Press, Washington D.C., USA, 225p.

- Karamehmetoğlu, S.Ş. 2006. Yaşlılar İçin Fiziksel Çevrenin Düzenlenmesi, *Türk Fiz Tıp Rehab Dergisi*, 52 (Özel ek A), A50-A52.
- King, M.B., Whipple, R.H., Gruman, C.A., Judge, J.O., Schmidt, J.A., ve Wolfson, L.I. 2002. The performance enhancement project: improving physical performance in older persons. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 83, 1060- 1069.
- Konak, A., Çiğdem, Y. 2005. Yaşlılık olgusu: Sivas Huzurevi Örneği, C.Ü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1): 23-63.
- Köse, N., Erkan, N.Ç. 2014. Kentsel Mekân Örgütlenmesinin Yaşlıların Kentsel Etkinlikleri Üzerindeki Etkisi, *İstanbul Ve Viyana Örneği (1)*, METU JFA, 31(1), 39-66.
- Lin, N. 1976. *Foundations of Social Research*, McGraw-Hill, USA.
- Lino, Y., Igarashi, Y. ve Yamagishi, A. 2005. Study on The Improvement of Environmental Humidity in Houses for The Elderly: Part 1-Actual Conditions of Daily Behavior and Thermal Environment. *Elsevier Ergonomics Book Series*, 3, 231-237.
- Mandıracıoğlu, A. 2010. Dünyada ve Türkiye’de Yaşlıların Demografik Özellikleri, *Ege Tıp Dergisi*, 49(3), 39- 45.
- Marcus, C.C., Barnes, M. 1999. *Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations*, John Wiley & Sons, New York.
- MGM, 2019. Antalya ait mevsim normalleri (1981- 2010) <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=H&m=ANTALYA> [Son erişim tarihi: 22.10.2019].
- Moughtin, C. 1992. *Urban Design: Street and Square*. Butterworth Architecture.
- Mc Daniel, R.W. ve Bach, C.A. 1994. Quality of Life: A Concept Analysis. *Rehab Nurs Res*, 3(1), 18-22.
- Moles, A., A. 1979. *Methodologic Notes and Criteria for Intergration of Quality of Life Indicators*. Strasburgo: Pubblicazioni CEE.
- OECD 2015. *Organisation of Economic Cooperation and Development . Ageing in cities*. Paris.

- Oğuz, D., Çakıcı, I., Sevimli, G., Özgür, Ş. 2010. Yaşlı Bakım Evlerinde Dış Mekan Tasarımı, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, (1), 23-33.
- Öter, B. 2018. Erişilebilirlik Çalışmalarında Mekan Dizimi Yönetiminin Antalya Kent Merkezinde Uygulanması Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 104 s.
- Özcan, M. 2010. Aktif Yaşlanmaya Yönelik Sosyal Güvenlik Politikaları. Yayımlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara, 260 s.
- Özdemir, A. Ve Vural, B.K. 2015. Yaşlıların Doğa/Bahçe Alguları Üzerine Bir Araştırma: Denizli Örneği, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 5(11), 65-77.
- Öztürk, Ç.A., Kızıldoğan, E.T. 2017. Yaşlı Bireylerin Kentsel/Kamusal Mekânları Kullanım Analizi: Eskişehir Örneği, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 10(1), 1-13.
- Özyurt, B.C., Eser, E., Çoban, G., Akdemir, S.N., Karaca, I., ve Karakoç, Ö. 2007. Manisa Muradiye Bölgesindeki Yaşlıların Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Türk Geriatri Dergisi*, 10, 117-123.
- Pamay, B., 1978. Kentsel Peyzaj Planlaması, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Peter, K., Elands B., Buijs A. 2010. Social interactions in urban parks: stimulating social cohesion?, *Urban Forestry and Urban Greening*, 9 (2010), 93-100.
- Pison, G. 2009. Population ageing will be faster in the South than in the North. *Population&Societies*.457:14
http://www.ined.fr/fichier/t_publication/1468/publi_pdf2_pesa457.2 [Son erişim tarihi: 28.01.2019].
- Plouffe, L., Kalache, A. 2010. Towards Global Age-friendly Cities: Determining Urban Features that Promote Active Aging. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 87(5), 733-739.
- Pouya, S., Bayramoğlu, E., Demirel, E. 2015. Şifa Bahçesi Tasarım Yöntemlerinin Araştırılması, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 15(1), 15-25.
- Ruza, J., Kim, J.I., Leung, I., Kam, C., Ng, S.Y.M. 2014. Sustainable, Age- Friendly Cities: An Evaluation Framework And Case Study Application On Palo Alto, California, *Sustainable Cities and Society*,14, 390-396.

- Sağlık Bakanlığı, 2015. Türkiye Sağlıklı Yaşlanma Eylem Planı Ve Uygulama Programı 2015-2020.
- Serez, A., 2011. Tarihsel Süreç İçinde Sağlık Bahçeleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 156s.
- Simonic, T. 2006. Urban landscape as a restorative environment: preferences and design considerations. *Acta Agriculturae Slovenica*, 87(2):325-332.
- Soyuer, F. Ve Soyuer, A. 2008. Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 15(3), 219-224.
- Sugiyama, T. and Ward Thompson, C. 2007. Older people's health, outdoor activity and supportiveness of neighbourhood environments. *Landscape and Urban Planning*, 83: 168-175.
- Şafak, Ş., Erkal, S., Çopur, S., 2005. Yaşlılıkta Sağlıklı Konut ve Kazalar, *Özveri Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 2.
- Şakar, E. 2011. Şifalı Bitkiler ve Şifa Bahçeleri Tasarımı Üzerine Araştırmalar. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 159s.
- Şanlı, S. 2012. Başarılı Yaşlanma İçin Yaşlı Yetişkinlerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 196 s.
- Şat, N., Göver, T. 2017. Engelliler için Belediyelerin Erişilebilirlik Sorumlulukları: Çorum Engel Haritası Projesi, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 521-542.
- Sugiyama, T. and Ward Thompson, C. 2007. Older people's health, outdoor activity and supportiveness of neighbourhood environments. *Landscape and Urban Planning*, 83: 168-175.
- Taşçı, F. 2010. Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya Örnekleri, İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü, s:28, İstanbul.
- Taşkesen, C.G. 2017. Kırsal ve Kentsel Alanlarda Yaşlanma, Yaşlılık ve Yaşlılar: Denizli İli Örneği. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 292 s.
- Tekin Samancı, Ç., Kara, F. 2018. Dünyada ve Türkiyede Yaşlılık, *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 3(1), 219- 229.

- Tekin Epik, M., Umutlu, S. 2019. Türkiye’de Yaşlı Nüfus ve Sosyal Politika Uygulamaları, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 11(1), 29- 43.
- Turna, İ. 2012. Kent Ormancılığı, K.T.Ü. Orman Fakültesi Ders Notları No: 92, Trabzon.
- Tural, O. ve Üstün B. 2009. Yaşlılık ve Yaş Dostu Kentler: Eskişehir, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, (1), 1-23.
- TÜİK, 2015. Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30709> [Son erişim tarihi:07.01.2020].
- TÜİK, 2016. Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2018, Sayı:30709
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30709> [Son erişim tarihi:24.12.2019].
- TÜİK, 2017. Türkiye İstatistik Kurumu,İstatistiklerle Yaşlılar, 2016, Sayı:24644.
- TÜİK, 2018. Türkiye İstatistik Kurumu
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567> [Son erişim tarihi:26.01.2020].
- TÜİK, 2019. Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus İstatikleri
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30709> [Son erişim tarihi:03.01.2020].
- Ulrich, R.S. 1983. Aesthetic and affective response to natural environment. *Human Behavior and Environment*, Vol.6. New York. 85-125.
- Ulrich R.S. 1984. View through a window may influence recovery from surgery, *Science*, 224, 420-421.
- Ulrich, R.S., Simons, R.F., Losito, B.D., Fiorito, E., Miles, M.A. and Zelson, M. 1991. Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11: 201-230.
- UN. 2002. United Nations, World population ageing: 1950-2050. 23-27 <http://www.un.org/esa/population/publications/worldageing19502050/> [Son erişim tarihi: 01 Aralık 2015].

- UN. 2007. United Nations World Population Ageing 2007, 5-37
<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WorldPopulationAgeingReport2007> [Son erişim tarihi: 12 Ekim 2015].
- U.N. 2009. Department of Economic and Social Affairs Population Division: World Population Ageing 1950-2050
<https://www.un.org/en/development/desa/publications/world-population-ageing-2009.html> [Son erişim tarihi: 10 Nisan 2019].
- UN. 2010. World Population Ageing-2009, *Department of Economic and Social Affairs Population Division*, New York.
- UN. 2012. United Nations Population Fund. State of the World Population 2011.
- UNDESA, 2007. World Economic and Social Survey 2007: *Development in an Ageing World*. United Nations Department of Social and Economic Affairs.
- Uslu, A. 2007. Kent Ekolojisi Genel Ekoloji Kitabı, Nobel Yayın No: 1160, Nobel Bilim ve Araştırma Merkezi yayın No: 1, Fen ve Biyoloji Yayınları Dizisi: 37, 1. Basım, Nisan 2007. ISBN 978- 9944-77170-2, Ankara.
- Uslu, A., Shakouri, N. 2014. Kentsel Peyzajda Engelli/Yaşlı Birey İçin Bağımsız Hareket Olanığı ve Evrensel Tasarım Kavramı, Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 14(1), 7-14.
- WHO. 1986. Ottawa Charter for Health Promotion, Geneva.
- WHO. 1998. World Health Organization, *Population Ageing-A Public Health Challenge*, Fact Sheet No. 135.
- WHO. 2002. Assessing the Nutritional Status of Older Persons Meeting the Nutritional Needs of Older Persons, World Health Organization Tufts University School of Nutrition and Policy, France.
- WHO. 2007. Ageing and Life Course, Family and Community Health, Global Age-Friendly Cities: A Guide - 2007, France.
- WHO. 2007. World Health Organization, Global Age Friendly Cities: A Guide, WHO Press, Geneva.
- Yalçın, A. 2011. Taksim Meydanı ve Çevresinin Bir Kamusal Alan Olarak Tüm Kullanıcılara Yönelik Erişilebilirliğinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 220 s.

Yılmaz, T. ve Gökçe, D. 2012. Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Engelli Bireylerin Sosyal Yaşamı Açısından Önemi, Engelsiz Turizm Sempozyumu, 31-40.

Yılmaz T., Gökçe D., Şavklı F., Çeşmeci S. 2012. Engellilerin üniversite kampüslerinde ortak mekânları kullanabilmeleri üzerine bir araştırma: Akdeniz Üniversitesi Olbia kültür merkezi örneği, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 9 (3), 1-10.

Yılmaz, T., Şavklı F., ve Olgun, R. 2016. Yaşlı bireylerin Park Kullanım Tercihleri Üzerine Bir Çalışma, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(14), 1-10.

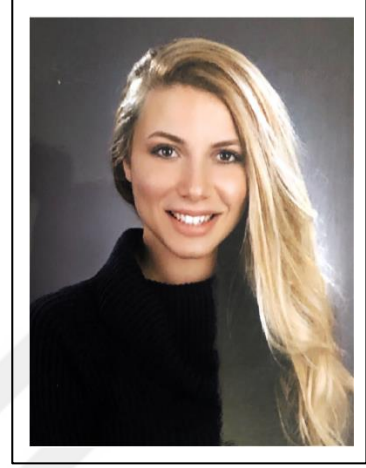
Yuen, B., 1996. Creating The Garden City: *The Singapore Experience*, *Urban Studies*, 33, 955-970.

ÖZGEÇMİŞ

GÖKÇE ÖZKAN

gokcee.ozkan@gmail.com

Yüksek Lisans 2017-2020	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Antalya
Lisans 2012-2016	Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya